

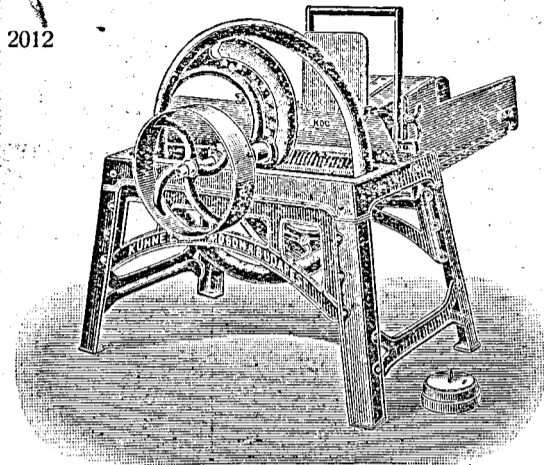
ERDELYI GAZDA

XLIII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1911. Február 19.

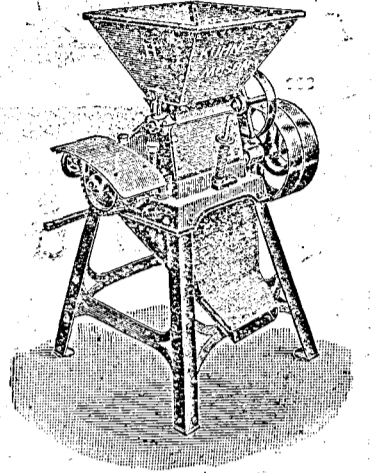
8. SZÁM.

Szeceksavágókat, kukoricaszántépőgépeket, répavágókat, darológépeket, morzsolókat és füllesztőket,

2012

motorhajtásu
takarmánykészítő
berendezéseket

tejgazdasági felszereléseket

elismert elsőrendű kivitelben szállít:

„KÜHNÉ” mezőgazdasági gépgyár r.-t. **MOSONBAN**

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Fiókraktárak: Debrecen és Temesvár.

Gazdatársaink ne fedezzék

Vetőmagszükségletüket,

mig a

Székely Gazdák Szövetkezetének, Marosvásárhelyt ajánlatát nem birják.

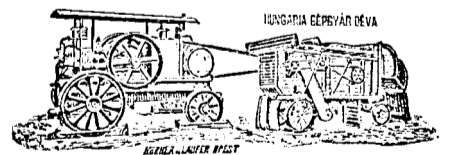
2336

Ajánlattal ingyen és bérmentve szolgálunk.

Báró Kemény József **Hungária Gépgyár**
betéti társaság **DÉVA.**

2023

Gyárt és raktáron tart: Mindennemű mezőgazdasági talajmegművelő és feldolgozó gépeket. Benzin- és nyersolajmotoros cséplőkészletek minden nagyságban.

Mindennemű stabilmotorokat és gőzgépeket egy lóerőtől ötszázig. Villamosvilágítási és erőátviteli telepek tervezése, kastélyok, gazdaságok villamos- és acetylen világítási berendezése.

Daráló, őrlő és fűrészmalom tervezete és építése. — Vizvezetékek és kutak.

Különösen ajánlja modernül berendezett gyárát bármely szerkezettől gazdasági vagy egyéb gépek és automobilk javítására.

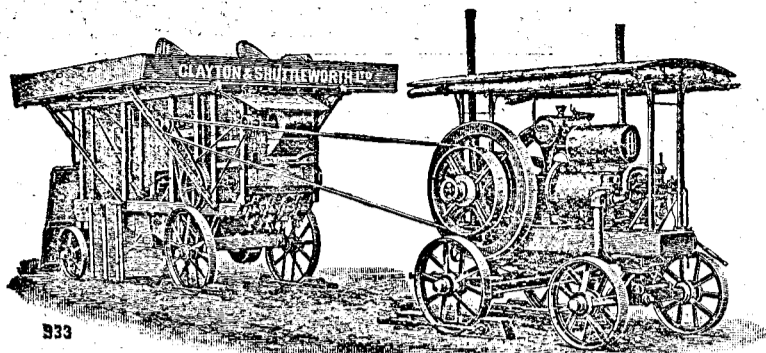
Különlegességei: Hűtőkamrák, jégkészítő telepek, tejgazdaságok és sajtgyárak berendezése, tejgazdasági berendezések és kamrák javítása. Authogén forrasztások. **Automobil-garage.**

Az amerikai „Milwaukee” arató és talajmegművelő gépek erdélyrészi vezérképviselője

Olcsó árak!

Kedvező fizetési feltételek!

Pontos és szolid kiszolgálás.

Kolozsvárt nagy raktár.

Mérnök látogatás
díjtalan!

Clayton & Shuttleworth Ltd.

mezőgazdasági gépgyár képviselete.

Nyersolajmotorok,

Szivógázmotorok,

Benzinmotorok

és

Kenő olajok.

Erdélyi Gazdasági és Kereskedelmi Vállalat
 Dr. Osztián Olivér és Társai
Ferenc József-ut 31 Szám.
 Sürgönycim: Coloniatale Kolozsvár.

Telefon interurban: 334. sz.

Műszaki

cikkek.

2485

Kérjen ajánlatot!

Magyar szabad. 41461 sz. Orosz szabad. 13184 sz. Német szabad. 171497 és 197235 sz. Osztrák szabad. 24190 és 36532 sz.

„REKORD II.” szab. sorvetőgép

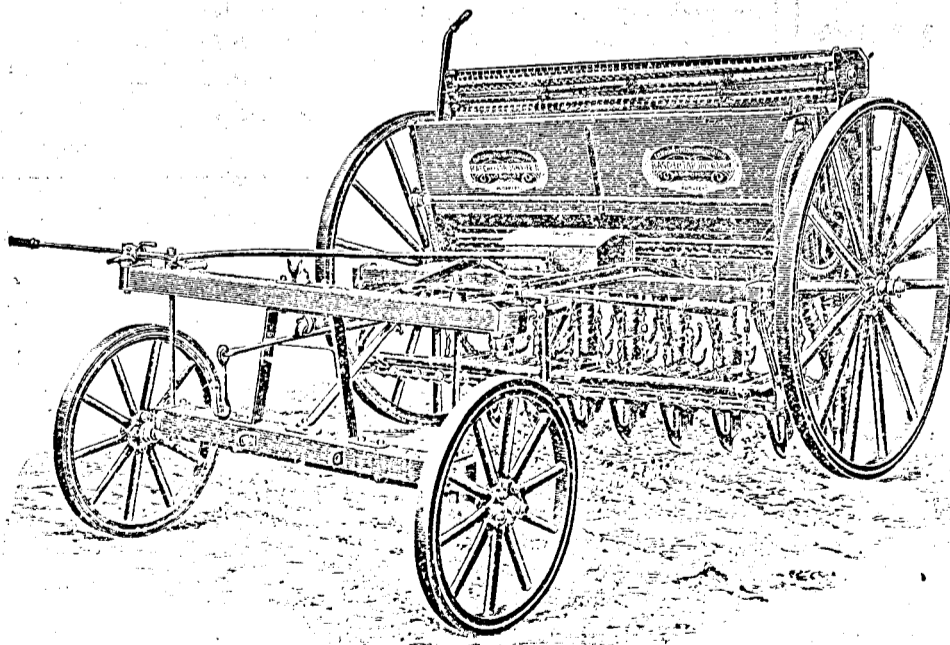
a losonci gazdasági gépgyár gyártmánya
sorba vet — sorba trágyáz.

A sorbatrágyázás

bámulatos termés-

többletet

eredményez.

A sorbatrágyázás

által kb. 50% mű-

trágya megtakari-

tás érhető el.

Államgépgyári legújabb szerkezetű göcséplőkészletek, benzinmotorok, resicai acélekék, Kalmár-féle rosták és egyéb talajművelő eszközök.
 Bővebb felvilágosítással és árjegyzékkel szívesen szolgál:

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, BUDAPEST, V., Váci-körut 32.

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Erdélyrészi falusi tejszövetkezetek szociológiája. <i>Dr. Cséser Lajos.</i>	101
„A huszárág és a magyar marha”. <i>Vásárhelyi Géza.</i>	102
A vértetű Kolozsvárt. <i>Dr. Rapaics Raymuud.</i>	103
Egyleti élet.	104
Kormányintézkedések.	105
Vegyes közlemények.	105
Hirdetések.	

A gazda tavaszi szükségletei:

Talajmivelő eszközök: Ekék, boronák, hengerek, fárccsák-boronák, talajporhanyítók, grubberek, lókapák, vetőgépek és egyéb talajelőkészítők.

Vetőmagvak: Buza, rozs, árpa, zab, tengeri, lóhere, lucerna, bükköny, baltacim, takarmány és cukorrépa, burgonya, repce és egyéb gabona és takarmány magvak, ipari és gyári növény-vetőmagvak. Fűmagkeverékek, konyhakerti vetőmagvak stb.

Szőlőjivanyok, nemesített gyümölcsfa cseméték. Disznóvénnyek. Szőlőkarók, fűzdugványok stb.

Vetőmag előkészítő gépek: Rosták, trieurók, osztályozók, mag-csávázók, csírátató-készülékek, stb.

Egyéb gépek és anyagok: Alagsővek, állatgyógyászati eszközök, állatnyírógépek, aszfalt és kátrányfedél-papírok, baromfitenyésztési requisitumok, építési anyagok, fedőcserep és faszindelyek, földmérő-eszközök, festékek, fűkaszálók, halászati eszközök, kertészeti eszközök, keltetőgépek, malomberendezések, méhészeti eszközök, kaptárak, meszelőgépek, műtrágyák, olajok, zsírok, peronospora permézők, rétyalu, széna forgatók és gyűjtők, szénkénegefcskendők, permézőanyagok és szénkénege, szivattyúk, szőlő-trágyák, szőlőmivelési eszközök, tejgazdasági és tejfeldolgozógépek, tengeri morzsolók, tüzelő felszerelések stb.

Tenyész és ígás állatok.
Az Agrárbank és Takarékpénztár R. T. Mezőgazdasági Közvetítő Osztályánál, Kolozsvárt, Mátyás király-tér: 26. sz. alatt, személyesen, vagy levélileg, garantált minőségben, kedvező feltételekkel,

leggyorsabban és legolcsóbban szerezhetők be.

2535 III

Erdélyrészi falusi szövetkezetek szociológiája.

Irta: *Dr. Cséser Lajos.*
II.

Kezdetben hetenként egyszer van üzleti nap a szövetkezetben. A vasárnapot hagyjuk meg a népnek, de szombat este igen alkalmas, hogy mennél többen gyűljenek össze (akkor már mindenki reáér) s jó ha a hitelszövetkezetnek nagy helysége van, ülőhelyekkel, olvasnivalókkal s a *kassa* becsukása után pipázás lehetőségével. Bizonyára kevesebben töltik el a szombat estét a korcsmában! Még célszerűbb ha a hitelszövetkezet helysége szomszédos a gazdakörrel, s esetleg bele van toldva a fogyasztási bolt, vagy a tejszövetkezet, vagy a háziipari műhely, vagy községi hidmérleg; — ime így alakul ki egy tető alatt a faluháza, *a nép háza*: amelynek az építésében szívesen segít a földművelésügyi kormány (kirendeltség) ha a faluban már jól fejlődő szövetkezeti élet van.

A *fogyasztási szövetkezet* még inkább védekezési szervezete a falusi gazdatársadalomnak — de még több óvatosságot, állandó utánjárást igényel a vezetők részéről, mert nem elég csak beállítani a fogyasztási boltot s aztán el pihenni.

Igaz, a hitelszövetkezetnél csak a pénz és a *kölcsön* törvényeit kell érteni, de egy falusi fogyasztási szövetkezetnél e két fő fogalom közé nagyon sok gond, tudás, kereskedelmi ügyességnek kell beszorulnia — mert a csizma talptól a medgyesi szalámiig sokra kell ügyelni.

Ha falusi szatósok, vagy a közeli város jó portékát adnak tisztes áron, ellehet a falu fogyasztási bolt nélkül, de ha hitvány a portéka és drága is, vagy mert igen rossz azért drága, vagy mert a kimérésnél akad csalás — meg kell csinálni a fogyasztási szövetkezetet, de csak úgy, ha kellő bizalmi társak segítségével egy másik vezér apostól áll az intézmény élére, érte ezalatt valamely lelkeszt, tanított vagy más falusi értelmiséget, akinek egyéb társulatnál nincs hivatala.

Mindenesetre a *»Hangya«* kötelékében kell megcsinálni a falusi szövetkezetet feltéve, ha az elsőben jegyzett üzletrészekből olyan nagy tőke áll rendelkezésre, hogy a forgalmi cikkeket saját hitelére közvetlen a gyártól, termelőtől rendelheti meg. Hát ilyen szövet-

kezet is van, de csak azért csinálni fogyasztási boltot, mert valami régebbi falusi szatós bukófélben van, vagy jutányosan tulakar adni üzletén: nagyon olcsón kell, hogy kapja az új szövetkezet a régi boltot, mert különben a régi bolt betegsége befertőzi az új boltot is.

Azért sem érdemes fogyasztási boltot erőltetni a faluban, mert valakinek eladó zsirja, szalonája, bora vagy szilvoriama stb. szokott lenni, s visszásabb dolog ha a falusi *»urak«*nak fényüzési (gyomor) igényeik vannak — s a nép is megsejtven a *»jóféle«* dolgokat, reákap a szardiniára a füstölt hal helyett, a szalámira a szalona helyett, a 60 filléres bor helyett a hosszunyaku italtra, a fenyő pálinka helyett az állásokra — rummal süritve; a juhturó helyett az emmenthálira; azt jól jegyezzék meg maguknak a fogyasztási boltot csináló *»urak«* és a *»Hangya«* szövetkezetet formáló tisztviselői is. — mert nem az a logika, hogy ha eddig a szatós rossz portékával rontotta el a népet, ezután a jó (de nem neki való) csemegével rontsuk el. Ez szól a szövetkezet urainak.

Láttam olyan szövetkezeti számadást ahol a *»központ«* az első megrendeléssel beállított egy-egy üveg rozsolist, állást és vanília likört — az évvégi számlában már megötszörözött ez az *»uraknak«* való ital, mert a menyecskék kaptak rá, — azaz, hogy az udvarlónak kellett, a Gligornak és Juonnak stb. lehet, hogy a két ficsornak kétféle volt a guszusa. Ezt a ballépést a legelső árrendelésen a központi tisztviselő követte el. Csikócsengőt küldöttek olyan helyre ahol csak bivallyal járnak, valami lehetetlen pantallont, ahol még a magaszotte ruhába jár a nép, s a magyar leányoknak olyan pántlikákat, amelyen kék, sárga s veres (oláh) színek ékeskednek — már az amerikai bakkancsok terjesztése élelmes dolog volt — ellenben remegek ha a cselédkém a falujába talál menni vasárnapra látogatóba a *gumisarkos piros csizmájába* — mert a következő héten megrohanják a Hangya boltot a falusi leányok — a gumisarakért. Mely novella tárgy? Valami kényes kolozsvári dáma féltette a parkettjét a cseléd csizmasarkától s reá verette az elhasznált gumisarkot a leányzó lábbelijére — s most már nem is divatos *»belső leány«* az a monostori uton (Kolozsvár Fauburg de St.

Magyar Gazdasági és kerti

Mezőgazdák Magvak

szövetkezete legjobb beszerzési forrása

Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Germain) ha nem gumisarkos a lábbelije — ám azért reggeli tűzgyújtáskor a gumitlan csizmában kopog be keményen a Penzsi!

Nem arra való a fogyasztási bolt, hogy a »nép liter számra igya a theát, kg. számra főzze a kávé«, s bizony az elnöknek minden este be kell néznie a »boltba« s revidálja a »kontós« jegyzéket s vigyázzon nehogy, az ő s a választmány hitellapja legyen tulterhelve sörrel, rummal, cukorral és másféle jókkal! Mert ha az »uraknak szabad hát nekünk is lehe.« első években már fellendül a szövetkezet hitelének rövására. A mi vidékeinken nem sokat használnak a »boltban« a napibiztosok sem, mert napidij fejében be-be frustokolnak, az »üzletvezető áruhiánya« c. mérleg tételrovására.

Ezek az üzletvezetők Achilles sarka a fogyasztási boltoknak. Talán legcélszerűbb volna helyben nevelni paraszt emberből, vagy még jobban valami ügyes paraszt asszonyból — de tisztességes jövedelmet kell nekik biztosítani — és mindennap számon kell venni jegyzékeiket. Jó gondolat merült fel a »Hangya« valamelyik gyűlésén, hogy a fogyasztási bolt ellenőrzésére egy falusi női bizottságot kellene alakítani a papné, tanítóné, jegyzőné elnöklete alatt. Egy szóval hamar elmúlnak a fogyasztási szövetkezet gyermekbetegségei ha állandó az ellenőrzés, irányítás és számadás. Így legalább a falusi értelmesebb asszonynevet is bele lehet vinni valami társadalmi együtt érzésre — az összlakosság javára.

Bár mekkora is a jegyzett üzletrész töke, nem helyeslem, ha a »központ« rendelés felvívő közege egyszerre mindenből sokat rendeltet, az első hónapok jövedelme nem elég a törlesztésre, új rendelést csak utánvétellel küldenek a nagy raktárból, azt 8—10 napon át nem tudják kiváltani a vasuttól — ott romlik, vagy apad s az új csemete fonnyadni kezd. Eleinte csak a legszükségesebb szükségleti és fogyasztási cikkekkel kell felszerelni a boltot, hogy a szomszédal azonnal felvehesse a harcot!

S azon is tündööm, ha a szomszédban a a termelő helyen könnyebben s olcsóbban hozzá juthat a szövetkezet a liszt, borhoz, sörhöz, szalonához, miért kelljen azt a távolabbi központból rendelni (ha a vidéki hitel is kielégítő) hisz a központnak még elég tere lesz a gyarmatárak, nürinbergi áruk, ruházkodási cikkek stb. olcsó elhelyezésével! Ezen talán mégis lehet gondolkodni.

De leginkább azt kell jól meggondolni, belefogjanak-e a falusi fogyasztási szövetkezet megalakításába valahol — s úgy vélem, hogy a megalakuláshoz szavának kell hogy legyen, vagy a főispánnak, vagy az alispánnak — s ha nincs helye, vagy értelme az alakulásnak, vagy a vezető elemek nem megbízhatók egy kormányrendelet huzza rájuk a »vétót«!

Afalusi tej- vagy vajszövetkezet már a termelő szövetkezetekhez tartozik s ott van létjogosultsága, ahol a gazdák kezén annyi fölösleges jó tej áll rendelkezésre, hogy annak összegyűjtése, feldolgozása révén a tagok olyan jövedelemhez jutnak melyet a tejszövetkezet megalakulásáig nem kaptak.

Nagy fogyasztó piacoktól de különösen vasuttól távoli helyeken a vaj vagy sajt szövetkezet lesz hasznosabb, mert a tej kivált nyáron a messze szállítást nem tűri, de a litéreket a szállítási költség is terheli — ám fogyasztó piac közelében, s vasút állomás mellől legcélszerűbb a tejszállító szövetkezet alakítása — ha, ismétlem napról-napra jó tej áll rendelkezésre! Ilyen szövetkezetek megalakítása, de különösen fenntartása egyike a legnehezebb falusi gazdatársadalmi tevékenységnek — s megint egy egész embert kíván pl. Kolozsvár környékén 6 szövetkezet alakult 1909. évben a min. kirendeltség támogatásával — tejet eleget termelnek a szállítás is közeli, ismerősök az emberek a tejkereskedelemmel és az élelmiszer hamisítását tiltó törvényekkel — még is a tagok megbízhatlansága miatt alig bírnak megerősödni ezen szövetkezetek — mert a tejet egyenként közvetlen hozzák be Kolozsvárra a fogyasztókhoz házról-házra járva, mert a falusi szövetkezet csak 14—16 fillért tud fizetni literenkint, míg a közvetlen fogyasztótól 22—24 fillért szed be, a falusi tejes kofa; s mert falunként 30—50 egyén megszokta a kolozsvári csavargást, az eltöltött napszámját, fáradságát, ruhakopást, vámot, piac illetéket nem számítja (mert akkor kitudodnék, hogy literenként 12—14 fillér marad!) — de elvonja tejet a szövetkezettől, amely így nem bír életképessé válni. A radikális intézkedés az lehetne, ha a városi hatóság közegészségügyi szempontokból betiltaná a falusi kofa tejet — amely azonban a szövetkezet útján ellenőrzés alatt jöhetne be a városba. Itt az erdélyi részeken még elfér egy kis hatósági imperatívum, ha jó szándéku; öreg falusi emberek ma is vallják, hogy a történelmi u. n. abszolutikus évek sok jót hoztak — »mert instálom a német megparancsolta, erőszakolta (valami közmunkát) s ma is hasznát látjuk!«

(Folyt. köv.)

„A husdrágaság és a magyar marha“.

I.

Az «Erdélyi Gazda» m. hó 15. számában, Dr. Szentkirályi Ákos felhívja a magyar erdélyi szarvasmarha hiveit és tenyésztőit, hogy kísértsek meg védelmükbe venni a magyar marhát, Jászberényi tanár ur ugyanott reprodukált cikkével szemben.

Mindenek előtt konstatálnom kell, hogy

ez egyenesen kötelességünk akkor, amidőn a támadás éppen a legilletékesebb oldalról, a legnemesebb intencióból és a legnagyobb jóhiszeműséggel történt.

Azonban Jászberényi már a támadás alapját sem választotta meg szerencsésen a midőn a hus, sőt a bekövetkező tej-inség, ötletéből, — illetve mint ennek az okozóját, — idézte a magyar marhát a vádlottak padjára.

Igen könnyű és rövid eljárás lenne a felmentő ítélet meghozatala és annak megindoklása, a mennyiben a vádbeli cselekmény nem áll fenn, s így tettes eo ipso nem is létezhetik. Azonban a tanár ur által érdekesen felvetett téma és fejtegetés is megérdemli már, hogy azzal mi, a magyar marha hivei és tényésztői, érdemlegesen foglalkozzunk, ha az alap, amelyből kiindult, csupán feltevés is, nem pedig valóság.

A drágaság, nem csak hazánkra kiterjedő, lokális természetű baj, hanem általános világjelenség, így helyi érdekű intézkedésekkel nem is orvosolható.

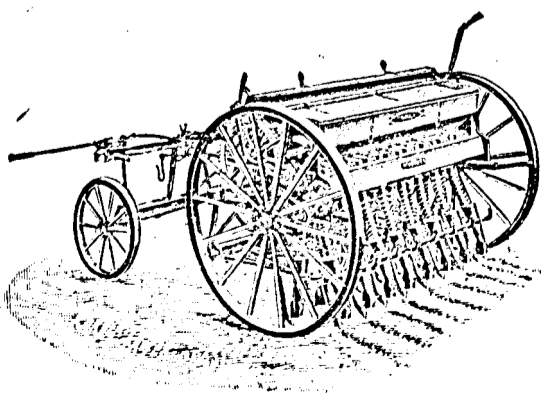
Előidézője tudvalevőleg az aranytermelésnek, mint egyedüli érték mérőnek, rohamos fokozódása, s így a pénz vásárló képességének csökkenése, az általános védővamos politika, a munkabérek, a keresetképeség emelkedése és ezzel az igények növekedése, az emberiség szaporodása, az iparcikkek áremelkedése s így a gazda szükségleteinek drágulása, a termelési, előállítási költségek növekedése, a termelők és fogyasztók közé beékelődött közvetítés túltengése. Speciel még nálunk a helytelen fogyasztásiadó politika, a nagy városok élelmi cikkeinek vásári rendtartása és magas illetékezése, a közelmúlt néhány évi takarmány inséggel járó depekoráció, s a, most uralkodó száj- és körömfájás folytán beállott rendkívüli korlátozása az állatforgalomnak.

Specialis hiba még nálunk a tulságos nagy hus és egyoldalú marhahus fogyasztás úgy, hogy az erre vonatkozó statisztika szerint, személyenként sokkal több marhahúst fogyasztunk, mint Európa többi ugyancsak gazdagabb kultur államai.

Nagy hiba még nálunk az, hogy az olcsó juhhus fogyasztása, nem tud kellően elterjedni, holott a legrafináltabb izlésű, s a konyhaművészet tető fokán álló gazdag francia leginyesebb falatai, éppen a juhhusból kerülnek ki. Lásd a híres francia ürü combat kotlettet. Itt van még a lóhus, mely igen alacsony ára folytán, nagyon alkalmas lenne a szegényebb nép rétegek hus szükségletének fedezésére, s ennek dacára alig tudott polgárjogot nyerni néhány nagyobb városunkban, de ott sem a kívánatos mértékben. Nem kívánom ugyan nálunk, de mint érdekes jelenséget hozom fel, hogy a gazdag Berlinben a kutyahus fogyasztás is kezd tért hódítani. Szóval, mi nagyon szegények vagyunk, de azért szeretünk nagyon jól élni, s így nem csoda, ha néha egy kis hiba kerül a kréta körül.

De hogy is lehet nálunk hushiányról, pláne husinségről beszélni akkor, amikor az 1910. év első 9 hónapjában 79942 drb. szarvasmarha lett exportálva a monarchia területéről.

Hogy a hus drágulás világjelenség s hogy éppen az a nyugat Európa vezet e tekintetben amely egy szál magyar marhát sem nevel, hogy

Szab., „Rekord II.“ sorvetőgép

A losonci gazdasági gépgyár gyártmánya.

2024

Sorba vet — sorba trágáz!

Allamgépgyári legújabb szerkezetű göcséplőkészletek, benzínmotorok, resicai acélekék, Kalmár-féle rosták és egyéb talajmivelő eszközök.

Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A Magyar Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége
V., Budapest, Váci-körút 32. szám.

tehát a szegény, jó magyar marha ártatlanul lett bünbakkul előrántva, mint a hushiány és drágulás okozója, szolgáljon megdönthetetlen bizonyítékul néhány nyugati metropolis december eleji husárjegyzése.

Ugyanis december elején, az elsőrendű hizott marha élősúly kilója drágább volt mint Budapestén:

Bécsben	27 fillérrel.
Berlinben	306 »
Párisban	71 »
Londonban	86.2 »
Koppenhágában	50.32 »

De Jászberényi abbéli vádját, hogy a magyar marha még ezidőszertől túl nagy számban való tenyésztése okozta volna a hushiányt nálunk azzal, hogy e fajta nem képes elegendő mennyiségű késre érett hust produkálni, fényesen megcáfolja éppen, a legkritikusabb időben, illetve a legnagyobb drágaság közepette lezajlott budapesti hizott szarvasmarha vásárok forgalma, amelyeken éppen a magyar marha kínálatának számbeli nagy túlsúlya, a tarka marhával szemben, akadályozta meg az esetleges még nagyobb ár emelkedést.

Ugyanis dacára annak, hogy a magyar anyaország 1909. évi szarvasmarha állományából a tarka 3951130 drb. s ezzel szemben a magyar csak 2106596 » , tehát

1844534 drbbal kevesebb, mégis a budapesti hizott marha vásárra e kritikus időben sokkal több magyar marhát hajtottak fel, mint tarkát. És pedig:

november 24-ikén magyart	404 drbot,	tarkát	320 »
többlet a magyar javára	84 drb;		
december 7-ikén magyart	322 drbot	tarkát	147 »
többlet a magyar javára	175 drb.		
december 15-ikén magyart	544 drbot.	tarkát	157 »
többlet a magyar javára	387 drb.		
december 22-ikén magyart	207 drbot.	tarkát	106 »
többlet a magyar javára	102 drb.		
december 29-ikén magyart	345 drbot.	tarkát	218 »
többlet a magyar javára	137 drb.		

Tehát csupán ez öt budapesti vásárra 875 drb.-bal több magyar marhát hajtottak fel, mint tarkát.

Ime milyen fényesen beszélnek e számok s mint minden egyszeregyre alapított művelet, meg sem dönthető.

De még ha darabonkénti 1 mm. súly kevesebbet is veszünk fel, ami átlag elég magasan van limitálva a magyar marha rovására s ennek alapján leütünk a számból 150 darabot, még mindig 725 drb. plusz esik a magyar marha javára. Vagyis dacára lényegesen csekélyebb létszámának, mégis sokkal több felnőtt husállatot produkál a magyar marha a piac számára, mint a tarka. A minek oka abban rejlik, hogy a tarka marhát tulnyomólag tejnyerés szempontjából tenyésztik, növendékeit kevés kivétellel — csak korlátozott számban, a legjobb tejelő egyedek után nevelik fel, a tenyésztet kiegészíthetése szempontjából. Legnagyobb részük pedig 2—3 hónapos korában már vágóhidra kerül, különösen az immár nagy elterjedt lefejő tehenészetekben, hol borjut egyáltalán nem nevelnek fel. Ezek szerint tény, hogy nálunk a tejjel dolgozó tarka tehe-

nészetek szaporodása, nem gyakorol jótékony hatást az állat létszám emelésére.

Az erdélyi magyar marha tenyészetek szaporítása tehát országos érdek, a marha állomány növelése szempontjából, amennyiben ez csak úgy fizeti ki magát, ha növendékeit kizárólag felnevelik, még ez a tarkánál különösen a lefejő tehenészeteknél ellenkezőleg áll. Itt tehát teljesen ellenkező konkluzióra jutottam, mint cikkíró ur, aki éppen fenti érdek szempontjából kívánja még jobban restringálni a magyar marha tenyésztését.

De lássuk most úgy a tarka, mint a magyar marhát, első sorban a nagy tenyésztő, másodsorban a kistenyésztő kezén, a vágó állat forgalmazása szempontjából. A nagy tenyésztő a tarka marhával nagyobbára tejjel dolgozván, sok szopós borjut ad el, tehát keveset nevel fel, míg ellenben, ha magyar tenyésztete van, növendékeit kivétel nélkül felneveli, tehát több teljesen kifejlett állatot bocsájt közforgalomba, s inultima analýzi, a vágóhidra.

Tehát itt határozottan a magyar marha javára billen a mérleg serpenyője a felvetett szempontból.

Nem ily kedvező a mérleg a kistenyésztő kezén levő anyagnál, mert mindkét fajtát tenyésztő kezén sok fejletlen, fiatal állatot dob-nak piacra, alacsony sulyban. Itt tehát a mérleg egyensúlyban volna, ha nem huzná le ismét a magyar marha javára az a körülmény, hogy a tarkáktól származó szopós borjuk, a kistenyésztők részéről is elég nagy számban lesznek árusítva, míg valóságos ritkaság számba megy egy-egy magyar szopós borju a mészáros kezén. Tessék az állításom helyességéből a vágóhidakon, mészárszékekben meggyőződést szerezni. A magyar borju 1—2 éves korban kerül piacra, tehát több hullal szolgál.

Jászberényi feltevése, a magyar és tarka jármos ökrök és azok hizalási arányát illetőleg az uradalmakban nagy általánosságban helyt álló, csak hogy nem veszi tekintetbe azt, hogy az ország szarvasmarha állományának csak elenyésző kis contingense, számszerint 14.96 százaléka van az 500 holdon felüli birtokosok tulajdonában. Már pedig idézett ökrváltórend szer csak a cirka 500 holdon felüli birtok kategóriákban van bevezetve.

Hogy pedig a magyar hizó marha kissé gyengébb minőségű mint a tarka, az semmi esetre sem róható ennek terhére a husdrágaság közepette, hiszen ennek arányában olcsóbb is.

Mindezekből logikailag az következik, hogy a magyar marha, dacára a tarkáénál sokkal csekélyebb tehén állománynak, éppen a legkritikusabb drágaság idején több és olcsóbb husával nyitható, nem pedig előidézője volt a husdrágaságnak, tehát nem gáncsol, hanem elismerést érdemel.

A hus minőségét illetőleg, amely mértékben áll az, hogy a tarka marhahús a jobb, épp oly mértékben nem áll az, hogy a magyaré pedig rossz minőségű lenne. Ez az árakban is kifejezést nyer, most például a magyar elsőrendű hizott ökr élősúly kilója és a tarkaé között a különbség, a budapesti marha vásáron, a következő volt:

	magyar	tarka
nov. 24-én	86—96 fillér	86—104 fillér
dec. 7- »	76—86 »	84—96 »
» 15- »	72—84 »	82—94 »
» 22- »	80—94 »	86—100 »
» 29- »	82—92 »	88—98 »

ami átlag 8 fillér pluszt tesz ki kilógrammonként a tarka javára. Tehát ugyancsak nem nagy a különbség. Már pedig az árkülönbség a minőségi különbözethez leghivebb tükre. Így hát Jászberényi különbözőeti fokmérője a rossz és jó kifejezésekkel határozottan túlzott volt, erre én helyesebbnek tartottam volna a jó és jobb meghatározást.

De igazolja a magyar hizott ökr elég jó minőségét ama körülmény is, hogy az etekintetben legnagyobb igényeket támasztó német is szívesen vásárolja s Bécsben több kerül belőle levágásra, mint nálunk. Sőt Németország szigorú elzárkozása előtti időkben, a német városok vágóhidjain is nagy számban volt képviselve.

Ami hizékonyosságát, hustermelő és takarmányértékesítő képességét illeti, kétségtelenül mögötte áll a tarkának. De azért tessék a gyakorlatban körültekinteni. Ott fogja találni a magyar ökröt, még mindég tekintélyes számban, a profesionátus, a haszonra hízalók istállóiban is, eltekintve a mustra ökr kényszerű hizalásától. Lásd a számos szeszgyári hizaladát, s a legelő nélküli és a jövedelmező tehenészet előfeltételeit is nélkülöző alföldi gazdaságok állandó hízó istállóit.

E számítani jól tudó, gyakorlati emberek, bizonyára nem elfogultságból türik meg e fajtát is istállóikban. Nem lehet tehát azt állítani, hogy a magyar marha hustermelésre teljesen alkalmatlan.

Sőt volt idő, mikor a magyar marha majdnem kizárólag csak husával hasznosított. Még a honfoglalás alkalmával, nagy csapatokban követték őseink seregeit, mint kizárólagos ételmük. Azontul is, hadjárataik alkalmával a seregek hű kísérői voltak, egyszerűen és jól oldva meg azok étellemezését. Acél izmaival, tág tüdejével, élénk vérmérsékletével, gyors menetben követte a csapatokat s mindig ott volt amikor az éhség megállapodásra készítette a sereget. Szegény ösökl Bizonyára éhen halhattatok volna, ha mondjuk siemmenthali gulyák követnek hadviselésükben, míg azok köhögve, lihegve, fuldokolva, lassan utánatok vonszolták volna finnyás, petyhüdt, gümőkóros testöket.

S hogy bizonyára akkor sem szolgáltatnak megvetendő falatokat, következtetni lehet abból, hogy az erős fizikai munka megkívánta a jó és bő táplálkozást, ha nem is rafinált delikatesek és pástétomok képében, hanem mondjuk izletes nyárson sült és bográcsos alakjában. Ha husuk nem lett volna megfizető kalandozásaik közepette bizonyára felcserélik más, alkalmasabb fajtákkal, amire volt alkalmuk elég.

A vértetű Kolozsvárt.

III.

A vértetű veszedelmét felismervén és kellőképpen méltányolván a földmivelésügyi miniszter 1899 február hó 14.-én 9679 szám alatt kelt rendeletével kötelezővé tette a vértetű irtását.

Ennek a rendeletnek értelmében minden birtokos köteles birtoka egész területén, minden mező- (hegy-) ör az őrzetére bizott egész területen az almafákat és almafacseméteket folytonos figyelemmel kíséreni és ha azok törzsének vagy ágainak kérgén kisebb-nagyobb, a vértetű jelenlétét feltűntető fehér gyapjas

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek!

Európaszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi ajándékajánlatokról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

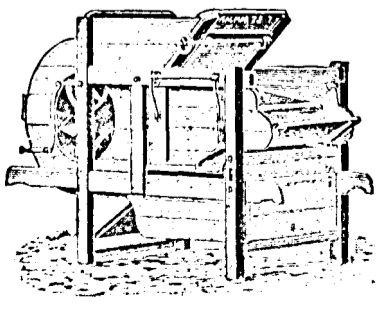
KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképvisele

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körút 32.

foltoztak észlel, erről az előjárásnak azonnal jelentést tenni.«

A szóban forgó rendelet mellett *utmutatás* van a vértetű keresésére, megismerésére és irtására és ha a vizsgálat teljesítésével megbizottak a vértetű jelenlétét megállapították, az illetékes helyi hatóság a birtokost vagy megbizottját azonnal felhívja, hogy annak irtását az »Utmutatás« szerint és az 1894. évi XII. t.-c. 52 §-ában foglalt következmények és ugyan ezen t.-c. 95 §-ában megszabott büntetés* sulya alatt, 3 napon belül kezdje meg és ezen irtást mindaddig folytassa, ameddig a vértetű a fákról teljesen elpusztul.«

Továbbá: »Az előjáróság, illetve a tanács vagy polgármester által kiküldött tisztviselő kötelessége megvizsgálni azt, hogy a 3 §.** értelmében elrendelt irtást a birtokos vagy helyettese az »utmutatás« szerint lelkiismeretesen teljesítette-e? és ha arról győződnék meg, hogy valaki az elrendelt irtást a meghatározott időn belül elmulasztotta, vagy hiányosan fogantott, azt az 1894. évi XII. t.-c. 52 §-ában foglaltak értelmében a mulasztó költségére az illetékes helyi hatóság végezteti, egyidejűleg a mezőrendőri kihágási eljárást is megindítja.«

Az irtás végrehajtásának terminusára nézve sem hagy kétségben a rendelet, mert »a vértetűirtás... mindig március hó 31. ig végrehajtaudó«.

Ennek a magyarázata nyilvánvaló: Ha a fa rügyezni kezd, akkor az irtásra használt szer nagy kárt tesz a fában, továbbá s ez a fontos, nyáron, mikor a fa meglombosodott a vértetűt nem lehet egykönnyen észrevenni s nem lehet a fát permetezni, úgy hogy ilyenkor csak egy mód van az irtásra: a fa kivágása és elégetése.

A vértetű irtására a Róvartani Állomástól kiadott s fentebb is említett utmutatást ettől az állomástól bárki azonnal ingyen megkaphatja, ezért s mivel az ma már úgy is elavult, részletesen nem ismertetem, hanem reátérek arra, hogy hogyan lehet a vértetűt mégis kiirtani a legújabb eljárásokkal.

A vértetű Magyarországon 1875-óta ismeretes s 1898-ban még azt írta róla *Fablonowski*, hogy »Pozsony vármegyétől dére Moson, Sopron, Vas, Zala, Somogy, Baranya vármegyékben, továbbá az Arad-Hegyaljától északra egészen Bihar vármegyéig, délre az Al-Dunáig és nyugatra egészen a Tiszáig terjedő vidéken terjedt el és végül egy kisebb infekció van a Királyhágón túl Brassó városában« Ma már ennél sokkal szomorubb a kép s éppen ez igazolja legjobban, hogy hiába történt meg a figyelmeztetés, a vértetű diadalmasan nyomul előre.

Ugy tudom, hogy tavaly nagyobb mértékben pusztított a vértetű Nagyenyeden s bár a fentebb említett földművelésügyi miniszteri rendelet világosan megírja, hogy »minthogy a vértetű nagymértékű elterjedésének a fertőzött faiskolákban rejlik legfőbb oka, amennyiben az azokból eladott alma- vagy körtefa-olvány és csemete vértetűvel fertőzve kerül forgalomba, a községi előjáróságok (városi tanács) figyelmébe ajánlom, hogy a község (város) területén levő valamennyi, tehát a magán és kereskedelmi faiskolákat is legszigorubb felügyelet alatt tartásuk s az ezekben netalán szükséges

irtómunkálatokat fokozott éberséggel ellenőrizék«, — mégis minden valószínűség szerint a nagyenyedi faiskolából került Kolozsvárra a baj. Mindjárt hozzátehetem azonban, hogy Kolozsvárt faiskolában még nem akadtam vértetűre.

Mit tegyen már most az az almafajladonos, akinek vértetű pusztit almafáján?

A legelső dolog, utána nézni, hogy mely fák és ágak vannak olyan nagy mértékben fertőzve, hogy megmentésük vagy egyáltalában nem lehetséges, vagy pedig nem fizeti ki magát. Ezekkel szemben a többi még megmenthető vagy nem fertőzött fa érdekében félre kell tenni minden kiméletet s az ily nagy mértékben fertőzött fákat ki kell ásatni, az ágakat pedig le kell vágatni és mindezeket mindjárt a hely színén teljesen el kell égetni.

A legtöbb esetben az a baj fenntartója, hogy vannak egyes tulajdonosok, akik kegyeletből, vagy mert nem hiszik el a baj nagyságát, nem védekeznek kellő energiával a vértetű ellen. Pedig itt nincs helye a kegyeletnek sem a hanyagságnak.

Említettem, hogy a vértetű úgy terjed legkönnyebben, hogy a kertmunkásokra hull a fáról s így jut egyik kertből a másikba a munkással. Éppen ezért azok, akik a vértetű irtásával vagy egyáltalában vértetűvel fertőzött almafák közelében dolgoznak, igyekezzenek távozás előtt ruhájukat jól kirázni.

Leghelyesebb, ha a gyümölcsös közepén tüzet rakunk, a tisztítandó fa alá pedig lepedőt terítünk, hogy arra hulljon a galy és tetű s ami a lepedőre hullott, azt a lepedőről a tűzbe rázzuk. Ha a lepedőt jól megrázzuk, nem marad rajta vértetű.

Ami már most a megmenthető, tehát csak kisebb mértékben fertőzött fákat illeti ezekkel a következőképpen bánjunk el.

Soha sem szabad az ilyen fákat kefélni, hanem legfeljebb kaparni. De helyesebb ha a vértetves ágakat és galyakat, valamint: a vértetves ágmaradványokat is még tovább visszavágjuk. Ha lehet a sebeket is ki kell jól s ezt az egészet az említett módon tűzbe vetni.

Minden sebhely, ami a fákon található, bekenendő meszezett kátránnyal, amelyet előbb jól felmelegítünk, hogy belőle a fára káros alkatrészek elpárologjanak. Minden sebet azért kell bekenni, hogy az esetleg a földre hullott vértetvek ne tudjanak újra életrekapni, hanem hiába keressenek tanyát s végül is elpusztuljanak.

Ha vértetű gyökéren is akadna, az olyan fát leghelyesebb irgalmatlanul kivágni, mert ilyen esetben az irtás oly sokba kerülne, hogy nem fizetné ki magát.

Mindezek után pedig hátra van, hogy a vékonyabb hajtásokon szemünket elkerülő vértetveket is elpusztítsuk, s hogy egyáltalában lehetlenné tegyük a vértetűnek a fán való legkisebb mozgását is.

Erre való a gyümölcsfakarbolineummal a permetezés. A közönséges karbolineum erős mérge a fának, azért chez olyan anyagokat kevernek, hogy az így előálló keverék csak a vértetűt bántsa, ne egyuttal a fát is. Ilyen keverék a »dendrin«, »arbolineum« stb. amelyek kereskedésekben kaphatók. Az eddigi kísérletek szerint a *dendrin* a legjobb.

»A vértetű irtására a gyümölcsfa-karbolineum a következő módon alkalmazandó. A

levélzet lehullása után az egész fát hegyétől gyökeréig 8—10%-os* gyümölcsfa-karbolineummal jó bőven megpermetezzük, hogy a falyadék ne csak a vértetűhelyeket áztassa meg bőven, hanem a vértetű okozta sebekbe, görcsös forradások mélyébe is jól behatolhasson. Csak az a vértetű pusztulhat el, melyet e szer bőven ért«.

A közönséges használatban levő meszeleése a fának a vértetű ellen *semmit sem használ* s egyáltalában a fák meszelése nem helyes dolog, amiből sok a kár s még sem ered semmi haszon. Erről meggyőződhet mindenki, mert a vértetű a bemeszelt sebhelyekbe is behúzódik s ott el is szaporodik. A meszeléssel tehát hagyjunk fel, hanem helyette gyümölcsfa-karbolineummal permetezzünk. Ez egyszermind a hernyók és gombák ellen is hasznos.

A vértetű a leggondosabb utánjárás után sem pusztul ki azonnal. Mindig akad 1—2, mely elkerüli a halált, azért folyton a legéberrebb figyelemmel kell kísérnünk az almafákat s ahol csak legkisebb nyomára akadunk a vértetűnek, ott a helyet mésszel kevert és legalább 1 óra hosszat melegített kátránnyal bekenni.

Az első évi munka fárasztó és költséges, de eredményt csakis így lehet elérni. Aki ezzel bajlódni nem akar, annak csak egy van hátra, minden fáját kiirtani, elégetni s helyébe más fát, de nem almát ültetni, hogy így másoknak ne okozzon veszedelmet, akik almafáikat meg akarják menteni.

A fentebbiekből is kiderül, hogy minde me munkák elvégzésére a tél a legjobb időszak. Ekkor legjobban lehet észrevenni a vértetűt s a permet is legjobban éri a fát, nem fogja fel a lomb, amelyen nincs vértetű. Ezért tehát tavaszig kell neki fogni a munkának s a fő első irtást addig is kell elvégezni.

Goudos munkával így a gyümölcsöst két tél folyamán meg lehet tisztítani a vértetűtől.
Dr. Rapaiés Raymund.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó

Az Erdélyi Gazdasági Egylet kolozsmegyei osztályának *intéző bizottsága* február hó 22-én d. e. 10 órakor Kolozsvártt, a megyeháza tanácstermében rendes havi gyűlést tart.

Tárgyak:

1. Elnöki megnyitó, 2. hitelesítő tag fölkerése.
2. *Földművelésügyi miniszter leirata*: a marosvásársárhelyi cukorgyár részére való termelés tárgyában.
3. U. a. leirata: községi kenderáztatók létesítésére.
4. *Kolozsvármegye alispáni hivatalától*: Jelentések Kolozsmegye szarvasmarhatenyésztésének állapotáról és fejlesztéséről.
5. U. a. A kolozsvári járási faiskola szervezéséről (főszolgabírói előterjesztés).
6. Előadói tervezet: Kolozsmegyei gazdasági szövetségéről. Előadja *Dr. Seyfried Károly*, gazdasági akadémia tanár.
7. Előadó előterjesztése a szakosztályának 1911. évi működéséről és költségvetéséről.
8. U. a. előterjesztése Kolozsvármegye

* tehát 100 liter vízbe 8—10 kiló karbolineumot teszünk s ezt a hígított oldatot használjuk!

* 200 korona.

** fentebb idézve.

járásaiban 1911. évben rendezendő járási szarvasmarha díjazásokról.

9. Előadó jelentése: téli gazdasági előadásokról és háziipari tanfolyamokról.

10. U. a. jelentése új tagokról.

11. U. a. jelentése az erdélyrészi segítő akció őszi és téli működéséről.

13. Esetleges indítványok s javaslatok.

Kolozsvár, 1911. február hó 15.-én

Dózsa Endre
cs. és kir. kamarás,
szakosztályi alelnök.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK

A kísérletügyi központi bizottság új tagjai. A m. kir. földművelésügyi miniszter a kísérletügyi központi bizottság tagjaivá 1911-1913. évek tartamára kinevezte: *Aujesky Aladár* dr.-t az állatorvosi főiskola tanárát, *Dégen Árdád* dr. egyetemi magántanárt, a budapesti vetőmagvizsgáló állomás vezetőjét, *Drucker Jenő* dr. kir. tanácsos egyesületi igazgatót, a magyar szőlősgazdák orsz. egyesületének képviselőjében, *Dubravszky Róbert* miniszteri tanácsost, *Gyárfás Józsefet*, az orsz. növénytermelési kísérleti állomás vezetőjét, *Kerpely Kálmán* gazd. akadémiái igazgatót, a dohánytermelési kísérleti állomás vezetőjét, *Kosutány Tamás* dr.-t, az orsz. kémiai intézet igazgatóját, *Lázár Pál* udvari tanácsos, műgyetemi rend. tanár, *Liebermann Leó* dr. egyetemi ny. r. tanárt, *Magyary Győző* dr. miniszteri titkár, *Mágoosy-Dietz Sándor* dr. egyetemi nyug. r. tanárt, *Nuricsán József* dr. gazd. akadémiái r. tanárt, a magyar-óvári vegykísérleti állomás vezetőjét, *Schillerszky Károly* dr. egyetemi magántanárt, az országos kertészeti egyesület képviselőjében, *Sporzon Pál* gazd. akadémiái r. tanárt, a gépkísérleti állomás képviselőjében, *Szomjas Lajos* dr. miniszteri tanácsost, *Szilassy Zoltán* országgyűlési képviselőt, a gazdasági egyesületek orsz. szövetsége titkárát, az orsz. magyar gazdasági egyesület képviselőjében, *Tangl Ferenc* dr. egyetemi ny. r. tanárt, az állatleltani és takarmányozási kísérleti állomás vezetőjét, *Tuzson János* dr. műgyetemi magántanárt, az orsz. erdészeti egyesület képviselőjében, *Vadas Jenő* miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott főerdőtanácsost, erdészeti főiskolai tanárt, az erdészeti központi kísérleti állomás vezetőjét, végül *Zalka Zsigmond* gazd. akadémiái igazgatót, a kassai szesz-kísérleti állomás vezetőjét. A bizottság elnökének helyetteséül *Dubravszky Róbert* miniszteri tanácsost jelölte ki.

Mezőgazdasági háziipari gépek terjesztése. Hogy a földmívelő munkásnép ne kényszerüljön télen kereset nélkül lenni, a földművelésügyi miniszterium évek óta előmunkásokat és tanítókat küld ki a községekbe, hogy ott a mezőgazdasági háziiparnak valamely ága meghonosíttassék. Százezer munkáscsalád foglalkozik ma már háziiparral és ezen a télen ismét 500 községben vannak a földművelésügyi miniszterium anyagi támogatásával rendezett kurzusok, melyekre a jelentések szerint nyolcezer gazdasági munkás jelentkezett. Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter azokon a helyeken, ahol a mezőgazdasági háziiparosok tömörülnek háziipari gépek vételére államsegélyt engedélyezett.

Serényi Béla gróf a gazdasági szakismeretek terjesztéséért. A földművelésügyi miniszterium a gazdasági szakismeretek terjesztésére évenként több gazdasági munkát ad ki. Ezeket részben könyváruis uton hozzák forgalomba, részben pedig lelkészek, tanítók, jegyzők és szegény kiscsapatok között ingyenesen terjesztik. Az elmúlt évben a földművelésügyi miniszterium kiadványaiból 15.214 db. könyv árusítás útján, 105.114 darab könyv ingyen került ki a nép közé. A könyveket mindazoknak megküldötték, akik eziránt egyszerű levélben a földművelésügyi miniszterium könyvtárához fordultak. Így sok népszerű kiadvány

az elmúlt év folyamán teljesen elfogyott. A földművelésügyi miniszterium tisztviselőinek házi könyvtára a múlt évben 861 művel szaporodott. Összesen tehát 16.800 könyv áll a tisztviselők rendelkezésére.

A borvizsgáló bizottság. A földművelésügyi miniszter az 1908. évi XLVII. törvény-cikk 52. szakaszának rendelkezése alapján alakított budapesti borvizsgáló szakértő bizottság elnökévé Wartha Vince dr. miniszteri tanácsost, a kir. József műgyetem ny. r. tanárát, a kolozsvári borvizsgáló szakértő-bizottság elnökévé pedig Béli Ákos grófot nevezte ki. Kinevezte továbbá a budapesti bizottság tagjaivá Drucker Jenő kir. tanácsost, a magyar szőlősgazdák országos egyesülete igazgatóját, Forster Elek gyulakeszei földbirtokost, Görgey Gyula cs. és kir. kamarás, tályai szőlőbirtokost, Lindmayer Ferenc székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tagot, Koricsánszky Jánost, a m. kir. állami Miklós-szőlőtelep ny. igazgatóját és Hertelendy Ferenc főrendiházi tagot; a kolozsvári bizottság tagjaivá pedig Jósika Gábor báró cs. és kir. kamarást, Lázár István grófot, Szentkirályi Ákos dr. m. kir. gazdasági akadémiai igazgatót, Tokaji Lászlót, az erdélyi gazdasági egyesület titkárát és Weisz Józsefet, az erdélyi pinceegyesület igazgatóját.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Gr. Bethlen Géza.** Az erdélyrészi birtokosságnak és az erdélyi főúri világnak egy oszlopos tagja hunyt el gróf Bethlen Gézának, Torda-Aranyos vármegye ny. főispánjának a személyében. Az elhunyt édesapja volt Bethlen Balázs szolnok-dobokamegyei főispánjának és Bethlen József országgyűlési képviselőnek. F. hó 14.-én Mezőszakálon halt meg 73 éves korában szívszélhűdésben, 16.-án óriási részvét mellett Mezőszakállon végzett gyászszertartás után Kolozsvárra szállították, hol a halottas kápolnában tartott ima után általános részvét mellett a családi sírboltba helyezték örök nyugalomra. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Özvegy bethleni gróf Bethlen Gézáné szül. kaáli Nagy Berta és gyermekei: bethleni gróf Bethlen Balázs cs. és kir. kamarás, a vaskoronarend lovagja, Szolnok-Doboka vármegye főispánja és neje branyicskai báró Jósika Beáta és gyermekei: Ella, Balázs Beáta; bethleni gróf Bethlen Zsófia; bethleni gróf Bethlen József országgyűlési képviselő és neje hidvégi gróf Nemes Zsuzsánna; továbbá elhunyt fivérének bethleni Bethlen Domokosnak özvegye zágoni gróf Mikes Sarolta és fia; elhunyt fivéreinek bethleni gróf Betlen Jánosnak és bethleni gróf Bethlen Sándornak gyermekei, valamint számos közelebbi és távolabbi rokon nevében fájdalomtól megtört szívvel tudatják bethleni gróf *Bethlen Géza* a Lipót-rend és Szent István-rend lovagja, Torda-Aranyos vármegye nyug. főispánja, a forron szeretett férj, feledhetetlen jó apa, nagypapa és rokonnak, élete 73-ik, boldog házasságának 49-ik évében f. évi február 14.-én szívszélhűdésben történt elhunytát.

Emléke legyen áldott nyugalma csendes!

— **Gr. Károlyi Mihály O. M. G. E.** elnök az internacionálizmus ellen. A Nemzeti Kaszinó a Széchenyi-lakoma szónokának tiszteletére rendesen lakomát szokot adni. Ezt a lakomát Mezőssy Béla, az ideai lakoma szónokának az ünneplésére vasárnap este tartották meg. Károlyi Mihály gróf, az ÖMGÉ. elnöke, nagy figyelemmel hallgatott és zajosan megélt beszéddel köszöntötte fel Mezőssy Bélát és beszédjét a következő nagysúlyú kijelentéssel végezte „A magyar főnemesség és középne-messég 48-ban megtette a kötelességét, nem fukarkodott a jobbágyoknak adandó jogokkal, mert nem a saját érdekét nézte, hanem az or-

szág érdekét és hitt Széchenyiben és abban a liberálizmusban, amelyet ő hirdetett s amelylyel megvetette az új Magyarországnak alapjait. *Lin-nek a magaslatos liberalizmusnak azonban világ-szerte idővel olyan kinövései támadtak*, amelyek szükségessé és nagyrészen jogosulttá teszik a közvéleménynek azon kívánságát, hogy orvosol-tassanak. Az én igen tisztelt barátom, mikor az altruizmus és szociális intézmények létesítéséről említést tett, elevenére tapintott nemcsak a baj-nak, hanem az orvoslásnak is! Igen! *Altruiz-mussal és szociális intézményekkel meg tudjuk nyerni ezen ország összes polgárainak honsze-retetét és hazafiságát és csakis ilyen eszközök-kei lehet az internacionálizmus és a kivándorlás ellen küzdelem*, Mezőssy Bélára írtam tehát po-haramat, *aki velem együtt a nemzeti demokrá-ciában látja az ország fejlődését, aki nemcsak a legbátrabb, hanem a legjelesebb harcosa azon tábornak, amely küzd azon destruktív irányzat ellen amely se hazát, se családot, se hitet, se hagyományt nem ismer s amely irányzat pesz-szimizmusával megmérgezi az emberek lelkét!*“

— **A hitbizományok reformja.** A magyar társadalomtudományi egyesület minap tartott szakértekezletén Baross János országos képviselő, fölolvastatott a magyar hitbizományok reformjáról. Ismertette hitbizományainknak hibáit. Nemzetiségi, erdővidékeken alig van hitbizomány, pedig ott igazán nagyon rászorult volna a védelemre a magyar birtokosság. A másik hibája, hogy az egyes magyar hitbizományok túl nagyok; az átlagos nagyság Poroszországban 3500, Ausztriában 6700, nálunk 25.000 kat. hold. E mellett kevés a forgó tőkéje a hitbizománynak. Az egyes hitbizományok latifundiumos jellegéből statisztikai adatok segítségével levezette, hogy károsan irányítják a népsűrűséget, a születési arányszámot és a természetes népszaporodást. Szomorú példája ennek első sorban a Dunántúl. A hibákból vezeti azután le Baross a szükséges reformokat is. Bekicsi Gusztáv állagkicsérelési elméletét meg kell valósítani: a síkvidéki hitbizományok egy része államilag kis- és közép járadékirtokokká alakítandó, az így nyert vagyonért a család nemzetiségi vidékeken erdőbirtokokat vegyen: vagy pénzhitbizományt alakítson, így majd lesz forgató tőkéjük is elég a jobb gazdálkodáshoz. A túl nagy hitbizományok ugyanazon család melléká-gai részére több-kisebb egészséges nágsúlyú hitbizományra bontandók szét. Legfontosabb reformnak tartja azt, hogy jövőben hitbizományok első sorban középbirtokra engedelmzettessenek. Nálunk védjük a nagybirtokot, pusztulni enged-tük a középbirtokot, Nálunk létesült 94 hitbi-zomány latifundiumokon. Poroszországban 1200 hitbizomány főleg középbirtokon. Részletesen foglalkozik a magyar középbirtokos osztály pusztulásának okával: ma már az összes magyar birtokokból csak 0.74 százalék esik a közép-birtokra. Lelkes szavakban tárgyalja a középbir-tokosság nagy hivatását társadalmi, kulturális, szövetkezeti téren, fontos szerepét a vármegyei autonómiában, pótolhatatlanságát a nemzetiségi vidékeken. Kívánatosnak tartja, hogy jövőben hitbizományt a nem nemes magyar birtokosok is alapíthassanak. mert ez előmozdítaná a magyar társadalom régi és új elemeinek annyira kívánatos összeolvadását. Nincs igazuk szerinte a végleteben járóknak, a hitbizományi jog ne legyen érinthetetlen szentség, de eltörölni sem szabad, hanem megreformálni és demokratizálni kell az intézményt.

— **A mezőgazdaság állapota.** A m. kir. földművelésügyi miniszterhez a gazdasági tudósítóktól február hó 9-éig beérkezett jelentések szerint január hóból többnyire ködös, enyhe és fészben esős időjárás volt, mely csak január hó végén változott át télire. Azóta folytonosan tart a szél, vihar és a nagy hideg, amely vidé-kek szerint 10-25 fok között ingadozik. Idő-közben hó is esett, de a száraz havat a szél összehordta úgy, hogy a vetések jelentékeny része csupaszon maradt és a gazdák a kifagyástól féltik vetéseiket, amelyeknek állapotáról azonban ezidőig még semmi biztosat jelen-teni nem lehet. Takarmánynevelésben nincs

hiány és így a jószágállomány kitelettetése nem okoz nagyobb gondokat. Az országszerte fellépett száj- és körömfájás igen sok helyen megszűnt, a betegség most már sokkal enyhébb lefolyású és így remélhető, hogy az ország nagy részében a tavaszi munkálatok beálltáig meg fog szünni.

— **A hivatalos termésbecslés.** Január végével rendszeresen megjelenik a hivatalos jelentés a legutolsó terméstről, melynek adatait végleges terméseredménynek szokás tekinteni. Ez a jelentés ez idén elmaradt, s majdnem két héttel a szokásos határnap után sem jutott nyilvánosságra. A legutolsó hivatalos termésbecslés tavaly ősszel már erősen redukálta az első termésbecslés számadatait s a közel ötvenöt millióra becsült buzatermésünk a termés bevétele után körülbelül ötvenmillió métermázsára zsugorodott össze. Ez a legutolsó jelentés rendszerint kevéssel különbözik a végleges termésbecsléstől. Az idén azonban kereskedői körök fölfogása szerint, a molnárok hivatalos lapja szerint is, nagyobb lesz a különbség. Számításuk szerint a végleges termésbecslés 45 millió métermázsát állapít meg.

— **Meghívó.** A Kolozsvári Gazdasági Egyesület 1911. évi februárius hó 26-án délelőtt 11 órakor tartja évi rendes közgyűlését a Torna-Vivoda kistermében, melynek tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó 2. Jelentés a múlt évi működésről és tervezet a jövő évi teendőkre. 3. Pénztári számadás felülvizsgálása és a felmentvény megadása. 4. A jövő évi költségvetés megállapítása. 5. Választmányi vagy tagsági indítványok tárgyalása. 6. Tiszteletbeli tagok választása. 7. Két választmányi tag megválasztása. A közgyűlésre a t. Tagtársakat és az érdeklődőket meghívja az Elnökség,

— **Kolozsvári hitelszövetkezetek közös jubiláris ülése.** F. hó 5-én, vasárnap d. u. a kolozsvári öt hitelszövetkezet abból az alkalomból, hogy fennállásuk 10. évébe jutottak, nagyszabású együttes ülést tartott. Ez a szövetkezeti eszme terjedéséről tett tanúságot és reméljük, hogy ezen nagy jelentőségű közös ülés hatását érezni is fogják a szövetkezeti tagok.

A nagygyűlést, amelyen Kálmán Gusztáv és gróf Bánffy Miklós, Kolozsvár két országgyűlési képviselője is megjelent, dr. Gidófalvy István rendezte. A nagyszámú szövetkezeti tagok közül jelen voltak még: br. Mannsberg Sándor, Zeyk Károly, dr. Szabó Dénes, Pokoly József, Tokaji László, Lendvay Emil, dr. Lukácsi József, dr. Petersberger Frigyes, dr. Cséser Lajos, Csiky Emánuel, Bagaméri Zsombor, Barabás Béla, Barabás Samu, Solyom János, Hosszu Jenő, Hirt György, Gombos Ferenc és még sokan.

Az elnök, dr. Gidófalvy István a közgyűlést a következő beszéddel nyitotta meg:

Tisztelt közgyűlés! Több mint tíz esztendői fáradságos munka után összegyűltünk abból a célból, hogy a szövetkezeteink által elért eredményekről beszámoljunk, legfőképpen azoknak, akik annak idején kezdeményezésünket legjobb esetben káráló szemekkel nézték. Minket, akik a hitelszövetkezetek születésénél ott voltunk, buzdított az az erő, az az akarat, melyet azok a kis egyedek, kiknek érdekében tulajdonképpen egész munkálkodásunkat kifejteni akartunk — hozzánk csatlakoztak, hozzánk ragaszkodtak. Buzgalmunk nem lankadt, sőt fokozódott, amikor láttuk, hogy csak Kolozsváron mintegy ötezer szegény ember állott zászlónk alá, az egész erdélyi részekben pedig jóval több mint százezer családapa lett segítő munkatársunk, mintegy száz szövetkezet kebelén belül. Nem akarunk feltűnni, nem akarunk egymásnak díshimnuszokat zengeni, de el akarjuk mondani a kolozsvári öt hitelszövetkezet dióhéjba szorított rövid történetét, amelyben több mint tíz esztendő eredményes munkálkodásunk jutalmát látjuk. Nem azért ünnepelünk, mert már tíz esztendő lejárt, hanem azért ünneplünk, mert ötön voltunk Kolozsvárt testvérek és mindenik külön nevelkedett, fejlődött és gyarapodott.

Most ezen ünnepélyes alkalommal keressük azt az összekötő láncot, amellyel az erdélyrészi hitelszövetkezeteket össze akarjuk kapcsolni. A lánc csak úgy erős, ha annak minden szeme egyenlően erős, mert hacsak egyetlen egy szem gyengébb, a lánc egész erejét elveszti. Az a célunk, az a törekvésünk, hogy az erdélyrészi hitelszövetkezetek egy ilyen láncba fűzessenek össze, melynek minden egyes szeme egyenlően erős, egyenlően megbízható legyen, hogy az ő munkájuk által az erdélyi részek összes polgárainak boldogulása s ezzel a haza jóléte fokoztassék.

Az éljenzéssel fogadott megnyitó után megválasztották társelnököknek az öt szövetkezet elnökeit: *Hirth Györgyöt, Hosszu Jenőt, Pokoly Józsefet, Akeszmann Albertet és Szentkirályi Ákost.* A gyűlés jegyzőiül: dr. *Barabás Bélát, dr. Kozma Györgyöt, Kiss Dezsőt, ifj. Gidófalvy Istvánt és Boros Lászlót* választották meg.

Ezután az öt hitelszövetkezet történetét mondták el a szövetkezet vezetőségének tagjai. Dr. *Barabás Béla* ismertette a Honvédtudományi hitelszövetkezet fejlődését. *Pörtik Endre* a monostoriét, *Gyárfás Endre* az ipartestületét, *Hirth György* a Magyar és középtizedét, *Hosszu Jenő* a hidelvéit. Mindenik jelentés a tagok számának folytonos gyarapodásáról, a részjegyzések növekedéséről és a szövetkezet helyes vezetéséről tesz tanúságot. A szövetkezetek hitelnyújtását, a betéti kasszákat mind kis emberek veszik igénybe.

Mindenik előterjesztését, historiai jelentését megtapsolta a közönség és azután az elnök *Pokoly József* kérte fel beszédének elmondására. *Pokoly József* a következőket mondotta:

Bár itt, városunk területén öt olyan hitelszövetkezet működik közel tíz év óta, melyek mindenike édes testvér, az Országos Központi Hitelszövetkezetnek a tagja, mégis ez volt az első alkalom, amikor közös gyűlésre gyűltek össze. Ezen szép eredmények hallatára bizonyára sokaknak eszébe ötlük az a gondolat, hogy miért nem egyesítették előbb az egyesek erejüket ily szövetkezetek által.

A szövetkezeti eszme és a szövetkezeti ügy, — éppúgy mint általában minden eszme, minden intézmény, sőt, mint minden élő lény — alá van vetve a természetben uralkodó törvénynek, a fejlődés törvényének. Ennek alatta áll a legkisebb fűszál és a leghatalmasabb fa, az emberiség minden egyes tagja, tehát az ember, mint a teremtettségnek koronája is. Egyetlenegy sem hághatja át a fejlődés törvényeit büntetlenül. A leghatalmasabb törzs is kicsiny magból lesz. Ami szövetkezeteink se helyezkedhettek szembe a fejlődés törvényeivel. Meg kellett születniök, a csecsemőkoron keresztül menni, növekedni és erősödni.

A szövetkezeti eszme oly hatalmas eszme és általában a szövetkezetek oly nagy jelentőségű intézményt jelentenek, melyhez fogható az újabb kor eszméi közül alig van csak egy is. Mindazon eszmék, melyeknek elérésére törekszik az egész emberi társadalom, tulajdonképpen a szövetkezeti eszme, a szövetkezeti ügy, a szövetkezeti intézmény által valósíthatók meg a legkönnyebben, a legcélszerűbben és a legsikeresebben.

Az a társadalmi kép, amelyet a szocializmus állít elénk, — amikor nem lesz harc a tőke és a munka között, amikor a tőke eszköze lesz a munkának, — a szövetkezetek útján fog a legkönnyebben bekövetkezni és pedig azért, mert a szövetkezetekben az alapgondolat az, ami a szociális társadalomnak is alapgondolata: hogy mindenki testvér, nincsenek tehát sem elnyomók, sem elnyomottak. A szövetkezeti eszme haladásával, terjedésével kapcsolatos állapotok annyival inkább eszményibbek lesznek, mert ezen az alapon felépülő társadalomban az ember nem lesz a társadalom egyetlenegy kereke, hanem élő, szerves alkatrésze; minden egyes ember oly sejt lesz, melynek egészsége, vagy betegsége az egésznek egészséget, vagy betegséget vonja maga után.

Hazánkban a szövetkezeti ügy még meglehetősen gyermekkorát éli. Még a nálunk előhaladottabb nyugati népnél is csak serdülő korban van. De majd, ha a kölcsönös együttérzés, a felebaráti emberszeretet eszméi általában áthatják az egész társadalom irányító és vezető elemeit, be fog következni az az állapot, hogy a szövetkezésre lesz alapítva az egész társadalom, ilyen alapon lesz megoldva a tőkének és a munkának a harca és az a nagy probléma, hogy a termelés és a fogyasztás közötti ellentét áthidalassék.

Ma nem vesszük észre, hogy mily nagy ellentét van a termelők és a fogyasztók között. Mindezeknek egymás között való szövetkezése egy oly szövetkezetet fog létrehozni, amely mellett mindazon eszmények, amiket az emberi társadalom legnagyobb gondolkozói maguk elé tűztek, meg fognak valósulni. De önként felvetődik az a gondolat, hogyha ilyen szép a szövetkezeti eszme, miért van az, hogy a szövetkezetek leginkább a kis emberek között terjedtek el, miért van az, hogy a nagyok, a hatalmasok távol maradnak? Meg vannak ennek a maga okai.

Általában minden intézmény, minden eszme a társadalomban tulajdonképpen szükség helyzetnek a szülőltje. Így vagyunk a szövetkezetekkel is. Abban a korban, amikor a termelésnek intenzívebb fejlődése és a termelési eszközökben gazdagabb emberek önzése a többieket lenyomta a földre és kizsákmányolni kezdte, rájöttek a szegény emberek arra, hogy nem az azoknak valamely magasabb szellemi tulajdonsága az, amely ezeket az eredményeket létrehozta, hanem csak a vagyoni ereje. Hiszen mindnyájan rendelkeznek egy-egy kicsi vagyoni erővel, — amit összehajthatnak, hasonlóan a vízsepppekhez, melyeket, ha összeraknak, óceán jön létre. Így a szegény emberek a maguk kicsiny erejét összerakva képesek voltak felvenni a harcot a gazdagokkal s mert mindannyian egymásra voltak utalva, köztölték az együttérzésnek, a szeretetnek az eszméje is terjedni kezdett. A szükségérzet első sorban a szegény a kis embereknek a lelkében ébredt fel és hozott létre szövetkezeti intézményt. Ezeknek a hatását belátták mindazok, akik mélyebben gondolkoznak a társadalmi tünemény felett és mikor észrevették, hogy ezen az uton a társadalom számos sebet orvosolni lehet, önként állottak a társadalom szolgálatába, amikor belső szükségérzet hajtotta őket, hogy reászorult embertársaikon segíteni igyekezzenek.

Az élet nagy harcában úgy vagyunk, hogy aki érzi a maga gyengeségét, oltalmat keres, aki érzi a maga erejét, — az ezt a harcot önmaga akarja megvívni. Azonban az erők folytonos kumulatioja mind több és több embert fog arra a meggyőződésre rávinni, hogy az ő ereje gyenge más nagyobbakkal és hatalmasabbakkal szemben, önként szükségét érzi tehát annak, hogy más, hasonló erejűekkel szövetkezve folytassa a küzdelmet. Így állnak mind többen és többen a szövetkezeti eszme szolgálatába.

Ez a mai összejövétel, melyet a kolozsvári öt hitelszövetkezet rendezett s amelyen az országgyűlési képviselőinken kívül igen sokan kitüntettek bennünket megtisztelő megjelenésükkel: vajha itt valósunkban, sőt az erdélyi részekben is a kölcsönösség, az összetartozás, a testvériség, a felebaráti szereteten alapuló szövetkezeti munkának lenne az alapja! Tisztelettel szólítok fel mindenkit, aki még a szövetkezetek kötelékébe nem tartozik: igyekezzék a szövetkezeti eszme társadalmi hatásával, jelentőségével behatóbban foglalkozni, hogy mint a szövetkezeti eszme harcosát mielőbb körünkben láthassuk.

A *Pokoly József* beszédét hosszas éljenzés követte. Utána *gróf Bánffy Miklós* jelentkezett szólásra. Beszédében a következőket mondotta:

Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó kolozsvári öt szövetkezet a mai napon tartott közös gyűlésében határo-

zatilag kimondja, hogy az ország erdélyi részének jövő boldogulása a nemzetalkotó magyar műveltség érdekében az anyagi és szellemi kultúra hathatós támogatását szükségesnek és halaszthatatlannak tartja. Az ötvenes évek erdélyi politikai az-erdélyi társadalomnak teljes egészét felölelő és átkaroló gazdasági és közművelődési reformot indítottak, mely az erdélyi sajtó, mezőgazdasági, tudományos és színházi élet különleges ügyein kívül, főként az erdélyi társadalom tömörítésére, erősítésére célzott. Gróf Mikó Imre és társai örök dicsősége, hogy az akkor még bölcsőjében ringó szövetkezeti tevékenységet már nemzetistápoló tényezőnek ismerték fel s annak megindítására részletes tervet dolgoztak ki.

Ami Erdélyben az új politikai és társadalmi átalakulás érdekében az ötvenes évek folyamán történt, mind az ők önzetlen fáradozásuk eredménye. Erdély Széchenyiye különösen a szellemi és anyagi erők gyűjtésére, konzerválására és irányítására törekedett. Alkotásai közül, mint e kettős irányú működés diadalmas tanujára elég csak az Erdélyi Múzeum-Egyesületre és az Erdélyi Gazdasági Egyletre hivatkozni. Az 1867-iki kiegyezés Erdély politikusait, első sorban Mikó grófot, az egyesült két haza szolgálatába miniszteri székbe hívta, hol eredményesen folytatta kulturális és közgazdasági tevékenységét.

Az erdélyi Múzeum-Egyesület félszázados jubileuma alkalmával kitűnt, hogy Mikóék alkotásai nemcsak arra voltak erősek és jól megtermettek, hogy a bekövetkező hanyatlás örlő hatásának ellent tudtak állani, hanem meg volt bennük a megújulás és új életrekelés ereje is.

Erdély művelt társadalmi az Erdélyi Múzeum-Egylet. tevékeny és öntudatos gazdaközsége az Erdélyi Gazdasági Egylet körül csoportosult. A társadalmi erők életre hívása által a társadalomnak minden rétege megmozdult s részint humanitárius, részint irodalmi és művészeti téren már korábban is tömörült.

Az együttes működés és terv szerint indítandó közös munka érdekében szükségesnek tartja, hogy az erdélyrészi lakosság gazdasági és szociális jóléte előmozdítására, már eddig is fenálló s ezután felállítandó intézmények, egyesületek egymással szorosabb kapcsolatba hozassanak, hogy bár mindenik a maga hatást körében, de egységes terv és vezetés szervezésével azt a munkát, melytől hazarészünk gazdasági és kulturális megerősödése és felvirágzásának bekövetkezése várható.

Addig is, míg a közös munka megindulása és tervszerű felosztása felől táplált reményeink megvalósulhatnak, a legközelebbi jövő számára egységesen folytatandó közös munka sikere, továbbá az erdélyi rész szövetkezeti s általában gazdasági érdekeinek kellő előmozdítása s fellendítése céljából szükségesnek tartja, hogy

1. az Országos Központi Hitelszövetkezet az erdélyi rész számára egy külön kirendeltséget állítson fel Kolozsvárt.

2. Ezen határozatát közli az Országos Központi Hitelszövetkezet vezetésével; kérve annak hozzájárulását egy erdélyrészi külön kirendeltség felállításához. Közli továbbá az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelekibe tartozó minden erdélyrészi szövetkezettel, az Erdélyi Múzeum-Egylettel, az erdélyrészi törvényhatóságokkal, az erdélyi miniszteri kirendeltség vezetésével, minden erdélyrészi gazdasági egyesülettel és kéri a nevezett testületeket, illetőleg hatóságokat, hogy az eszmét magáévá téve, annak megvalósítása érdekében, megfelelő határozatokat a Kolozsvárt székelő „Erdélyi Gazdasági Egylet”-tel közölni sziveskedjenek. Az Erdélyi Gazdasági Egylet-et pedig felkéri, hogy e határozatok alapján a további lépéseket megtenni sziveskedjék.

A lelkes éljenzés után Kálmán Gusztáv államtitkár emelkedett szözlásra és a következőket mondta:

Felöltségteljes állásban vagyok és épen

foglalkozásom egyik ágát képezi a munkásvédelem, tehát a közélet felvirágoztatásának feladta. Így csak hálás lehetek az elnökségnek, hogy módot adott nekem arra, hogy itt közvetlenül megismerhettem az öt hitelszövetkezetnek a történetét tíz évre visszamenőleg s hogy beletekinthettem olyan részletekbe is, melyeket különben tán nem ismertem volna meg. Örömmel látom, hogy a kölcsönös támogatás eszméje mily nagy eredményeket mutat fel 10 év alatt és örömmel látom, hogy itt a „Segíts magadon, az Uristen is megsegít” közmondás mily igazán be is következett. Csak néhány szóban azon óhajtatást fejezem ki, hogy haladjanak ezen a szép úton, terjesszék továbbra is itt a kölcsönös segítés eszméjét és iparkodjanak az egymás iránti szeretetben gyarapodni, erősödni. Ez a kívánságom és méltóztatásnak meggyőződve lenni, hogy ügyöket bármikor, bármilyen időben tölem telhetőleg elő is fogom segíteni.

Az államtitkár beszéde után dr. Szentkirályi Ákos szólalt fel és a szövetkezetek igazgatósága nevében köszönetet mondott dr. Gidófalvy Istvánnak, ki a leginkább kivette a részét a szövetkezetek alakításában. Ezután az elnök az ülést bezárta és indítványára a jelen voltak átvonultak a Kolozsvári Gazdasági Egylet ifjúsági köre által rendezett műsoros táncvigalomra a tornavivódába.

— **Tenyészállatkiállítás Székelykeresztúron.** Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület a nagymélt. m. kir. földművelésügyi miniszterium, az E. G. E. és az O. M. G. E. támogatásával február 28. és március hó 1-én Székelykeresztúron díjazással egybekötött országos tenyészállatkiállítást és vásárt rendez. Kiállítani bármily fajta szarvasmarhát lehet, de pénzdíjat csak magyar erdélyi fajta 2 éves bikák és egyéb tenyészállatok nyerhetnek; nyugati fajta állatok diszoklevéllel tüntethetők ki. Kiosztásra kerülnek: a földművelésügyi miniszterium 1600 kor. adománya, az O. M. G. E. 100 kor., 1 ezüst és 1 bronz érme; és az Erdélyi Gazdasági Egylet 200 kor. adománya. Díjazásban csak az részesülhet, aki községi előjárásági bizonyítvánnyal igazolja, hogy az állat nála született vagy legalább egy év óta birtokában van. Azon borjas tehének, melyek az előző kiállításon pénzdíjat nyertek, ez évben pénzdíjra nem pályázhatnak. A kiállítás díjmentes, de a kiállítás vagy vásár alkalmával eladott bikák eladási árából 2 százalék az egyesület pénztára javára fizetendő. A 100 holdnál nagyobb birtokosok vagy bérlők csak bikadíjra pályázhatnak. Bővebb felvilágosítással az egyesület titkári hivatala (Székelyudvarhely) szolgál.

— **A »Hangya« mérlege.** A legnagyobb, magyar fogyasztási központ: a »Hangya« most tette közzé a múlt üzletéről szóló mérlegét, nemkülönbén egy évi fejlődésének és forgalmának főbb adatait. A mérleg szerint múlt évi tiszta felesleg 139,731.80 korona volt, ami körülbelül megfelel az alaptőke 5% os kamatoztatásának. 5%-nál nagyobb osztalékot ugyanis a »Hangya« sem pedig a kötelekibe tartozó szövetkezetek alapszabályaik értelmében nem fizethetnek. Az alaptőke az elmúlt esztendő folyamán több mint 300,000. koronával gyarapodott. A tartalékalapot mérleg szerint 30,000. koronával gyarapították, úgy hogy annak mostani értéke 170,210 korona. Közül a 100,000. koronát fordít a »Hangya« a tisztviselők nyugdíjintézetének gyarapítására is. A nyugdíjintézet vagyona ma 343,587.48 korona. Az üzleteredmény számla szerint az árukon elért nyereség 984,999.30 korona volt. Az összes bruttó nyereség 1075884.52 korona. Az összes áruforgalomnak az értéke az elmúlt esztendőben 19,016,418.75 korona értékű volt. A forgalom emelkedés tehát több mint 2,700,000. korona. Jelentékeny fejlődést mutatnak fel a »Hangya« vidéki központjai is. Az erdélyi központ forgalmának értéke 2,700,000. korona, a nagyszombati központé 2,200,000. korona, a balassagyarmati központé 621,000. korona volt. A

rövidáruosztály 556,000. korona, a bor és szeszosztály 967,000. korona forgalmat csinált a múlt esztendőben. A forgalom legjelentékenyebb tárgyai voltak cukor, (2,800,000. korona értékű) liszt (másfél millió korona értékű) petróleum (629,000. korona értékű) vas (625,000. korona értékű) só (624,200. korona értékű) szappan (350,000. korona értékű) rizs (440,000. korona értékű) zsír, szalona (798,000. korona értékű). A forgalom többi tárgyai fűszerárak, gazdasági gépek, műtrágya, vetőmagvak stb. A »Hangya« kötelekibe a múlt év végén 992 falusi fogyasztási szövetkezet tartozott.

— **Az Erdélyi Bank mérlege.** Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár r. t. igazgatósága f. hó 16.-án tette közzé a folyó hó 25-iki közgyűlés elé terjesztendő 1910. XVI. évi mérlegét nyereség és veszteség számláját, mely élénken tükrözi vissza azon intenzív üzleti tevékenységet melyet immár 16 év óta folytat hazarészünk közgazdaságának felvirágoztatására.

Ha eseményszámba mennek a budapesti nagy intézeteknek, melyeknek működési területe nemcsak nagyobb, hanem tőkében is sokkal erősebb és közgazdaságilag fejlettebb, az óriási számsorokat magában foglaló zárszámadatai; úgy sokszorosan le kell kötnie figyelmünket az Erdélyi Bank mérlegének, melyből láthatjuk, hogy ezen intézet már a mi szerény kereteinkből kibontakozott és jelentőségteljes nélkülözhetetlen közgazdasági intézménnyé fejlődött.

Az intézet aktíváinak összege évről-évre fokozatosan növekedik, úgy, hogy ma már eléri a 16,900,000. koronát, szemben a múlt évi 14,200,000.— koronával, ami bizonyítéka annak hogy a hitelkereső közönség mindig fokozottabb mértékben keresi fel eme olcsó hitelforrást. Még élénkebb bizonyítéka ennek az intézet összforgalomában elért óriási emelkedés, melynek számadatai valósággal meglepőek. U. i. 1910. évi összforgalma az intézetnek 463,858,359.86 K szemben az előző évi 363,838,694.04 koronával, ami 100 millió koronát meghaladó emelkedést jelent.

Ternészetesen ezzel arányban fejlődik a betéti üzletág is, mely üzletágában elért nem csekély sikert az tudja legjobban méltányolni, aki hazarészünknek, sajnos, még mindig nagyfokú tökeszegénységét ismeri. A mérlegben a betét a folyószámla követelésekkel együtt: 12,976,095.11 koronával szerepel, szemben a múlt évi 10,967,360.90 koronával, ami jelentékeny 2,008,734.21 korona emelkedést mutat. Ezen jelentékeny összeg a betéti közönségnek állandó és az e téren kifejlődött egészségtelen versengés dacára is megingathatatlan bizalmát, a legjobban illusztrálja.

Az elért tiszta nyereség a kellő tartalékolások és leírások után 105,194.53 Korona 10.52% szemben a múlt évi 103,308.02 kor. 10.33%-al. Megjegyzendő, hogy az intézet tulajdonát képező és 3 millió koronát meghaladó értékpapír tárca árfolyama jóval a december 31-iki árfolyamon alól vétetett fel; továbbá, hogy több már a múlt év folyamán lebonyolított syndikatusi nyereség ezen mérlegben nem számoltatott el, miáltal az intézet latens tartalékai erősödtek.

A mérleg számszerű adatai a következők. *Vagyon.* Részvényesek tartozása 1,000,000.— (1,000,000).— Pénztári készletek: 503,744.97 (576,902.33).— Az intézet saját értékpapír tárcája 3,063,695.85 (2,477,406) + 586,289.85.— Váltótárca 4,936,741.09 (4,540,968.36) + 395,772.73.— Törlesztéses jelzalog kölcsönök 3,541,152.42 (2,982,790.31) + 558,362.11.— Adósok 3869.841.20 (2,649,167.06) + 1,220,674.14 — Letár 12,000.— (8500). — Összesen 16,927,175.53 (14,235,734.06) + 2,691,441.47.

Teher. Részvénytőke 2,000,000.— (2,000,000.—) — Rendes tartalékalap 160,060.— (154,048) + 6012. Betét 12,171,648.89 (10,915,494.79) + 1,256,154.10. — Folyószámla-követelők 804,446.25 (51,866.11) + 752,580.11.— Pesti magyar kereskedelmi bankra átruházott törlesztéses kölcsön 464,600.59 (471,077.46). — Pesti magyar kereskedelmi

bank követelése 1,201.729.36 (526 366.39) +
675.362.97. — Fel nem vett osztalék 942.—
(942.—). Átmeneti tételek 18.553.94 (12.631.29)
— Nyereség egyenleg 305.194.53 (103.308.02.)
Összesen: 16,927.175.15 (14,235.734.06) +
2,691.441.47.

A mérleg tételeit összehasonlítva az előző évi számadatokkal, kitűnik, hogy minden üzletágban az eddigieket jóval meghaladó emelkedés éretett el, ami az intézetnek a megszokottnál gyorsabb fejlődését mutatja.

— (Az Erdélyi Bank tőke-emelése.)
Az Erdélyi Bank és takarékpénztár részvénytársaság, mint biztos forrásból értesülünk, tekintettel a folyton emelkedő üzleti forgalmára és minden oldalról támasztott fokozottabb hitel igényekre, részvénytőkéjét 1 millió koronával már legközelebb fel fogja emelni.

— A bor ára. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének jelentése szerint az egyesület a napokban bocsátja ki a termelők bejelentett borkészletéről szóló kimutatást. A nyilvántartási jegyzékbe fölvevett bor arról tesz tanúságot, hogy távolról sem igaz az, hogy a kereskedők az ősszel összeszedték minden termelő borát. A tavaszi forgalom elég élénk lesz. Az ár sem túl nagy. 5—10 százalékkal nagyobb a szüreti árnál, 40 koronánál olcsóbb bort nem lehet találni. Még a 46 és 48 koronás ár is ritkaság. Az átlagos ár 50—54 korona, pedig nemcsak a minőségi hegyibornál, hanem a homoki krescenciánál is a kadarkás bor kivételével. Dalmáciában és Déltyrolban 50—55 korona a kereskedelmi bor ára. Triesztből kritikusan jelzik a borpiacon, mert 50—60 koronán alul nincs kínálat. Alsó-Ausztriában már a 80 koronás ár sem ritkaság. Jobbminőségű zöld-fehér borért 100—120 koronát is adnak. Ilyen viszonyok között a szőlősgazdák bizalommal néznek a tavaszi kámpány elé. Szerintünk a termés kilátás nem lehet oly fényes, a hogy tényleges borhiány ne okolná meg kért árat.

— Az O. M. G. E. üzemi bizottsága, az egyesület gyakorlati működésének kiterjesztése céljából elhatározta, hogy az üzemi osztályllyal kapcsolatban, a már eddig alkalmazott szakértőkön kívül, még két műszaki szakértőt fog alkalmazni. Szilágyi Gyula műegyetemi magántanár a szesz-, sör- és keményítő-gyártás, pálinka-készítés és burgonyaszárító ipari ügyekben, Beck Károly bányászati, mészégetőtelepi és téglagyár fölállítási ügyekben. Emeritz Lajos pedig építészeti ügyekben fog tanácsot szolgáltatni. Végleg elhatározta a számtartási osztály fölállítását. Ennek az osztálynak az a célja, hogy a gazdáknak a jövő évtől kezdve adóügyekben utbaigazítással szolgáljon.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

Eladó!

Dr. gróf Teleki Domokos úr ömeltősága gernyeszegi gazdaságában, szeszgyári hízalásra igen alkalmas nagytestű, 23 db. 2545

8—10 éves fehér ökör.

Érdelklődőknek felvilágosítást nyújt (Gernyeszeg posta-távirda vasut állomás.) Pálffy Dezső intéző.

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

HÁZAKRA

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

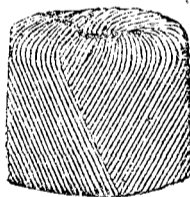
Telefonszám 27.

2001

Kéveköto aratógépekhez legelsőrendű kötozsineg

„Standard“

Most megrendelve kiváló előnyös feltételekkel szállítja:

Az Agrárbank Közvetítő Osztálya Kolozsvárt, Mátyás kir. tér 26 szám.

ERDELYI BANK és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir. tér 32

M. kir. szabadalm. osztálysorsjegyek fölárusító helye. A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapírokat, idegen pénznemeket

elad és vásárol

Előleget ad értékpapírokra,

folyószámlán és előre meghatározott időre

Díjmentesen bevált szelvényeket

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket,

hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt

tűz- és betörésmentes páncélszekrényeket. (Safe Deposits.)

2017

Ózleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. n. 3-tól 5-ig.

Eladó!

Legkorábban érő székely tengeri mag.

Ára 100 kgr. 20 korona.

Vevő zsákjában ab. tordai állomás.

Lázár Mendel Simon

keresztesi gazdasága.

posta Torda.

2544

Gazdatiszt kerestetik,

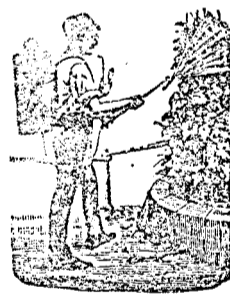
nős, kiscsaláddal azonnali belépésre.

Nem nagy igényű, középkorú egyének

bizonyítvány másolatokkal ellátott ajánlataikat

Béldi Tivadar Bodola,

Háromszékmegeye küldjék.

SZŐLŐSGAZDÁK

Rendeljék meg már most

a Peronospora

permetezőket!

A legjobb és legolcsóbb permetezőket, kénporozókat, szénkénegezőket és egyéb szőlő és gyümölcsészeti gépeket és felszereléseket szállít:

„Az Agrárbank Közvetítő Osztálya.“ Kolozsvár, Mátyás király-tér 26 sz.

2535 VII.

OBERDING ANTAL

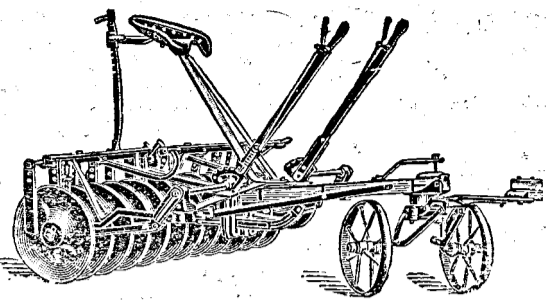
vizvezeték és csatornázási vállalata

Kolozsvárt, Bástya-utca 4. szám. (Óvár.)

Telefon-szám: 625.

Készít fürdőszobákat, closetteket, mosdó-asztalokat, új házi vezeték berendezéseket. — Továbbá készít vidéken vizvezeteket szivattyú állomással vagy forrás foglalással. — Elvállal jutányos árban évi jókarban tartásokat és minden e szakmába vágó javításokat pontosan és a legújanyosabban.

2436

Hullámos tárcsásju tárcsásboronák

tagadhatatlan az **egyedül tökéletes** munkát végző **tárcsásborona**, mit a magyarországi gazdák számtalan elismerése is bizonyít. könnyebben jár, jobban fordít és porhanyit, mint a **homoru tárcsa**. Mielőtt homoru tárcsásboronát vásárolna, nézze meg avagy érdeklődjön a **hullámos tárcsásju tárcsásboronák** számtalan előnye felől.

Mielőbbi megrendelést kérünk a tavaszi időnyre, mert a **kereslet** igen nagy.

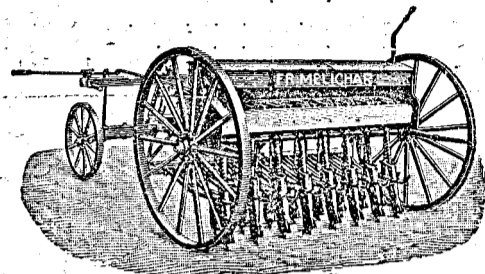
Az eredeti „**Melichár**“-féle „**Unicum Drill**“ egyetemes sorvetőgép, ugyancsak célszerű szerkezete, mint munkateljesítése tekintetében az **összes többi gyártmányok között az első helyet foglalja el.**

Könnyen átalakítható műtrágyának sorba való hintésére szolgáló **műtrágyaszóró készülékkel.**

Utánzatoktól

tessék

óvakodni!!!

Csak az eredeti „Unicum Drill“ a legtökéletesebb sorvetőgép.

Bächer Rudolf–Melichár Ferencz cégnél.

Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond**

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 68-ik szám.

2015

Árjegyzék, árajánlat kívánatra bérmentve!!!

Nagyobb uradalmi irodák, előkelő magánházak, közjegyzői-, ügyvédi-, főszolgabírói-, körjegyzői irodák, egyesületek, bankok, gyárak és mindennemű nagy vállalatok és üzemek **Ma már írógéppel leveleznek.**

„SMITH PREMIER“

(Smith Prémie)

írógépeket, melyek a ma létező összes típusok között — látható, tiszta írásukkal (két színben), rendkívül egyszerű kezelésükkel (bárki egy félóra alatt megtanúlja), soha el nem romló szilárd szerkezetükkel — **versenyen felül állanak.**

a legjutányosabb árban és kiválóan előnyös fizetési feltételek mellett árusítja

Az Agrárbank és Takp. R. T.

Gazdasági Közvetítő Osztálya

Kolozsvárt, Mátyás kir.-tér 26.

2535/.

Levélbeli kérdésre azonnal küldetnek az eladási feltételek és írásminták. Személyesen érdeklődők fentti helyiségben megtekinthetik a raktáron levő gépeket.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-től

10–50 éves lejáratu **olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, szerzek** konvertálók más intézeti terheket, rendbeszedem egyúttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotot, kagyors és költséget kiméltó eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-től adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadéku alkalmas, a földszéken is jegyzett 50 év alatt kisorsolandó

4 1/2 % -ot tisztán jövedelmező zálogleveleket. A szelvények költségmentesen az intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelm. Banknál“ kifizettetnek

A legmegbízhatóbban közvetitem: magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeiuek adás-vételi ügyleteit.

Telefon: 859. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség **GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Ferenc József-ut 7.**

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“ kizárólagos ügynöksége

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

- Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
- Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szívó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
- Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
- Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
- Hűtőtelepek és jéggyárak.
- Gépberendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.
- Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
- Borsajtók és szőlőzúzók.

2010

Kerestetik megvételre, tenyésztés céljából 2–3 hónapos korban való átvételre

200 darab

tiszta mangalica fajta

KOCA-MALAC

Ajánlatok: Az „Agrárbank Közvetítő Osztálya-hoz“ Kolozsvár, Mátyás király-tér 26. szám alá sürgősen intézendők.

2535. V.

Gazdák Biztosító Szövetkezete
BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.
Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulá- sával	1,981.700.— K
Tartalékok	1,933.963.54 "
Összesen:	3,915.663.54 "
1901. évi fölösleg	90.349.— K
1902. " " "	59.782.26 "
1903. " " "	109.331.73 "
1904. " " "	72.438.23 "
1905. " " "	61.730.60 "
1906. " " "	39.243.65 "
1907. " " "	41.877.32 "
1908. " " "	81.088.76 "
1909. " " "	106.589.64 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módzatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat 5% engedményben részesültek. Az 1907. és 1908. valamint 1909. évi üzletfelesleggel pedig tartalékainkat gyarapítottuk, úgy hogy 1909. év végén a tartalékok 1,933.963.54 koronára ruznak.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

2008

Az igazgatóság.

Szőlőkötöző-fonál
jobb és olcsóbb mint a raffia.

ZSÁK és PONYVA
a legjobb minőségben és legjutányosabban a

Fischer-féle

zsák és ponyvagyárban Budapest Nádor-utca 31-33 sz. szerethető be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt úszó lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 28 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak és viszonteladójának szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás. **Ponyvakölcsönző intézet.** Tessék ajánlatot kérni! 2260

Szőlő oltványokat
a legkiválóbb bor és csemegefajokban
amerikai alanyvesszőket,
Riparia portális, Monticola és Hybrid fajokban hazai
sima s gyökeres vesszőket
a legjobb minőségben szállít a saját nagy kiterjedésű, mintaszerűen kezelt telepek és szőlőgazdaságából

Ambrosi Mihály erdélyi első szőlőoltvány telep tulajdonosa
Medgyesen.
Tessék árjegyzéket kérni. 2517

MATUTSEK JÓZSEF
KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült **FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.**

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy hasznáit, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

2019

Haszonbérbe adó
1911, esetleg az 1912.

gazdasági év kezdetétől hosszabb időre, egy közel 400 k. hold szántó, kaszáló és I-ső minőségű vetett legelőből álló, három évtizedet meghaladó, nagy állattenyésztésre fektetett, belterjes gazdálkodással sokszorosan átrágyázott, kiváló termő erőben levő földbirtok öszvetéssel, lóherékkel, 30 k. holdon felüli kitűnő, 4-szer kaszálható luczernással, modern gazd. felszereléssel, kőből-téglából épült, cseréppel fedett bőséges gazd. épületekkel. — Továbbá eladó egy 3 éves, erős csontozatu, hatalmas szélestestű, jó mozgású és vérű, hámba betanított **muraközi sárga mén.**

Értekezhetni: **Sperker Ferencz** földbirtokossal.
Lakása: Szentdemeter, u. p. Nagy-Kend.

2537

3
waggonnyi szénát
adhatok el.
Lapusnyak, u. p.
H.-DOBRA.
Illyés Szávin körjegyző.

2526

Keresek gazdaságomba egy gépészt,
aki a kovács-munkákat is ellátja.

Dr. Ákontz János
Bethlenszentmiklós.

2539

SZŐLŐOLTVÁNY-ELADÁS!

Az idei esztendő a peronosporának óriási mód kedvezett és ez az oka, hogy az egész országban nagy pusztításokat is végzett. Ellepte nagyrészt az oltványokat és vesszőket is és aki ilyen oltványból vagy vesszőből ültet, eredménytelen lesz a telepítése.

Büszkén állithatom, hogy összes oltványaim és vesszőim **mind egy szál peronosporamentesek** és így nemcsak kifogástalan anyagot, de hosszúéletű tőkét is adok vevőimnek. Minden érdeklődőt szívesen látok, hogy ezen állításom valódiságáról **személyesen győződjék meg.**

Csoda-szőlő; a legdöbben termő szőlő. 100 hektolitert terem holdanként s amellet jó zöldfűhért bort ad.

Pozsonyi fehér; legújabb európai hybrid, 1 hold 70-80 hl. terem. Rendkívül buja növény s így öreg szőlőkben a **hiányok pótlására** alkalmas, már az első évben 150 cm. magasra megnő. Bora kitűnő, nem rothad, ez a jövő szőlője.

Muscat Ottonel; a legfinomabb bort termő; zamatos erős, cukorfoka október közepére 26-28 fok, igen bő- termő, gyenge borok feljavítására alkalmas. **Bzék ára:**
1000 gyökeres fásoltás . . . . . 200 korona
1000 2 éves gyökerű fás vagy zöldoltás . . . . . 220 korona
1000 gyökeres zöldoltás . . . . . 180 korona
1000 sima zöldoltás . . . . . 100 korona
1000 gyökeres nemes vessző . . . . . 50 korona
1000 sima nemes vessző . . . . . 20 korona

Szőlő oltvány legjobb fajokban.
Régi szőlők hiányainak pótlására 2 éves gyökerű, egyedül alkalmas régi telepek földözására, ezre . . . . . 200 K

Gyökeres fásoltvány, ezre . . . . . 180 K
Gyökeres fásoltvány szépséghibával, olyan kötelezettség-
gel, hogy 95% megered belőle, ezre . . . . . 90 K
Gyökeres **zöldoltvány**, ezre . . . . . 170 K
Sima **zöldoltvány**, ezre . . . . . 90 K
Gyökeres Ripária Portális I., ezre . . . . . 36 K
Gyökeres 2 éves I., ezre . . . . . 40 K
Sima Ripária Portális vékony II., ezre . . . . . 20 K
Gyökeres hazai nemes vessző, ezre . . . . . 40 és 36 K
Sima hazai nemes vessző, ezre . . . . . 10 és 8 K

legjobb fajokban, teljes jótállással, azon kötelezettséggel, hogyha a küldött anyag meg nem felel, azt visszaveszem s pénzét visszaadom. 2529

Nagy árjegyzék ingyen.

Csabagyöngye legkorábbi és legfinomabb csemege-
fajta még alig kapható. **Szaporítani**
legajánlatosabb. 1 db gyökeres oltás 40 fill., 10 db 3/2 K, 100 db 32 K; 1 sima oltás 20 fill., 10 db 1-80 K; 100 db 16 K.
Oltványaimért teljes felelősséget vállalok. Rendelésnél az ár
negyedrésze előlegül beküldendő, a többi utánveszem.

Székely I. József
GYÖNGYÖS. Szent-Urbán-templom.

A KOLOZSVÁRI

AGRÁR-BANK ÉS TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

MEZŐGAZDASÁGI

KÖZVETITŐ OSZTÁLYASürgőnycim: „Agrárköz”.

KOLOZSVÁRTT, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 26.

Telefon: 946.

Levélcim: Agrárbank Közvetítő Osztálya Kolozsvár, Mátyás király-tér 26. sz.

Teljesen szakszerű vezetés mellett — külön e célra alkalmazott tisztviselői karral — kiválóan szolid elvek alapján

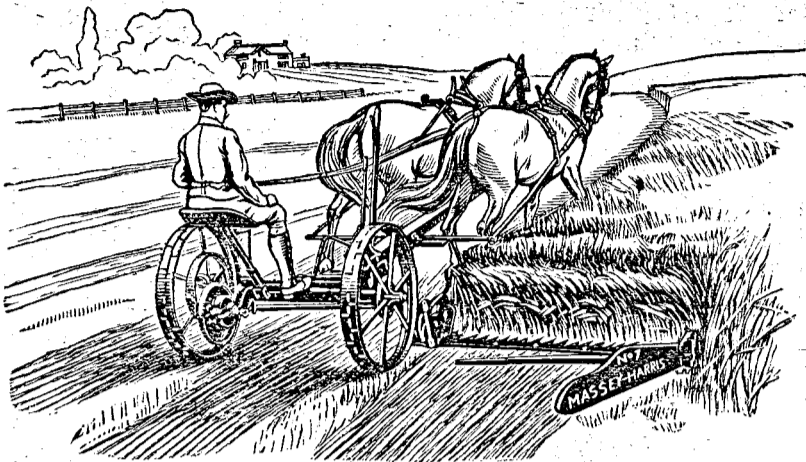
FOGLALKOZIKAz erdélyrészi gazdaközönség minden produktumának értékesítésével
És mindennemű szükségleteinek beszerzésével.**LEGELŐNYÖSEBB ÉRTÉKESÍTÉS** céljából elfogad:Mintázott bejelentéseket, illetve **megbízásokat** mindennemű gabona és takarmány **vetőmagvakra** vonatkozólag.**Termény, takarmány, bor stb. eladási megbízásokat.****Tenyész és igás állatoknak** eladásra való előjegyzését.**Birtok eladási, bérleti és jelzálog-szerzési megbízásokat.****LEGOLCSÓBB ÉS LEGMEGBIZHATÓBB BESZERZÉSI FORRÁS:****Mindennemű fő és mellékágazati mezőgazdasági gépek** felszerelések, eszközök, **anyagok és műtrágyákra,****Háztartási gépek-, cikkek-, anyagok- és eszközökre.** Mezőgazdasági háziipari készítmények,**Vetőmagvak,****Tenyész- és igás állatokat illetőleg,****Ingatlanok- és bérleteknek** megbízásból való vétele.**Egyforma, alku nélkül nyújtandó magas kedvezmények minden gazdának!**

A közvetítő osztály gazdákkal szemben eljárásaiért és ténykedéséiért munkadíjat fel nem számít. Levélbeli, sürgőnyi, telefon, vagy személyes tudakozódásra minden kérdésben díjmentesen ad azonnal kimerítő választ, szaktanácsot és felvilágosítást.

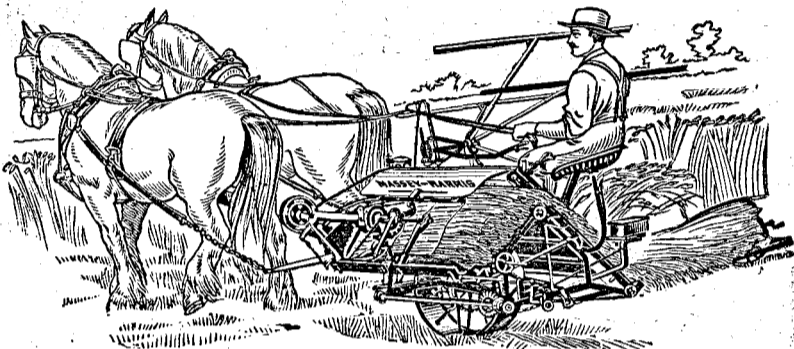
Az Erdélyi Gazdasági Egylet tagjainak és az Erdélyi Gazda előfizetőinek: **még további külön engedmények nyújthatnak!**

MASSEY-HARRIS C^o R. T.

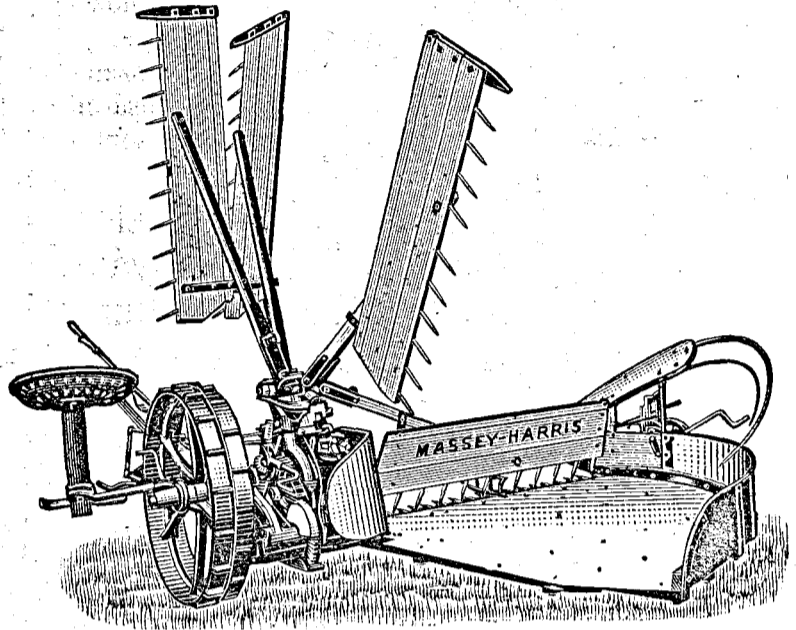
2521

A világ legjobb gyártmányai!

fűkaszaló aratógép és föld-
:: művelő eszközök gyára ::
TORONTO, ÉSZAK-
AMERIKA.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küld

Massey-Harris C^o R. T. Budapest, V., Alkotmány-utca 23.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fin és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

2005

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szak-szerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságu szalon, ebédő és futó-szőnyeg, gyapju és csipkefüg-gönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktár.

VEGYEN! VEgyEN

Konverzionális Jelzalog-Sorsjegyet!

E sorsjegyek mindenikét kihúzzák a törlesztési húzáson és a nyereség húzásokon az a sorsjegy is tovább játszik, melyre előzőleg egy vagy több nyereség már esett. E sorsjegyek 70 éven át játszanak és kaucióképen is lehetők. Legnagyobb főnyeresége:

egy millió korona.

Húzások: minden év február 25-én, ápril 25-én, június 25-én, augusztus 25-én, október 25-én és december 27-én.

Részletre:

egy darab 15 havi részletfizetésnél havi 10 korona
egy darab 17 havi részletfizetésnél havi 9 korona
egy darab 20 havi részletfizetésnél havi 8 korona
egy darab 23 havi részletfizetésnél havi 7 korona
egy darab 28 havi részletfizetésnél havi 6 korona
vagy letétre 20 K foglaló lefizetése után legolcsóbb kamatra.

A nyereségek azonnal a vevőt illetik.

Kapható a
Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank
részvénytársaságnál
Mátyás király-tér 7 szám alatt.

Az Agrárbank és Takarékpénztár R. T. Közvetítő Osztálya, Kolozsvártt, Mátyás király tér 26. szám. Műtányos árban, készpénzzel vásárol: Mindenemű gabona készletet, vetőmagvakat, pl mbozott lóhere és lucerna magot, mindenféle takarmány, ipari és gyári növény vetőmagvakat és burgonyát.

Ajánlatok (mintáival) fennli címre idejekorán és nem elkésve küldendők be!

2535/

Szivattyúk és Mérlegek

Különleges gyár
Garvenswerke,
Wien, II., Handelsquai No. 130.
Miniaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

Eladó

özv. báró Bornemissza Andrásné sz. gróf
Teleki Polixena ömélt. Komlód-oroszfái
gazdaságában:

21 darab 2 és 3 év közötti saját nevelésű erdélyi magyar fajú **fehér bika**, melyek közül 2 drb a kolozsvári kiállításon dicséző oklevéllel lett kitüntetve. Eredeti házi nevelésű anyáktól és L. Sperker szentdemeteri s gróf Wass m.-záhi tenyészteteikből vásárolt apaállatok utódai. Legelőn nevelt, edzett, erős csontozatu, jól fejlettek.

1 drb 3 éves feketeszínű mén, jegytelen, 164 cm. magas, hibátlan erdélyi anyától és Sáromberkén levő eredeti meklenburgi apától származó igen szép és erős testalkatu.

1 drb. 4 éves vasderes színű herélt, 162 cm. magas Gidrán fajú, tulerős termetű **csikó**.

Több éves óbor kis és nagyobb mennyiségben, tisztán házilag kezelve. Utánvétel mellett hordókban szállítatik.

Venni szándékozóknek bővebb felvilágosítással szolgál s szükség esetén szentmihálytelki állomásra kocsit küld.

Komlód, u. p. Nagy-Nyulas (Kolozsmegye).

Engi Elek,
tisztartó.

2543

1911 évi 563. szám.

Faeladási hirdetmény.

A detreheimi kir. kincstár birtok 332 trpsz. 17 hold 520 $\square$ öl kiterjedésű „Monaszteria“ nevű tölgy erdő 316.290 m³-re becsült épület, szerszám és haszonfa, valamint 1537.7 m³-re becsült tűzifából álló faanyagának eladása iránt

1911. évi március hó 10-én d. e. 11 órakor

alulírott **Felügyelőség** hivatalos helyiségében zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli **árverés** fog tartatni. A zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés befejezte után bontatnak fel.

Az összes fatömeg kikiáltási ára **5848 K 70 fill.**
Bánatpénz **585 K — fill.**

Kitermelési határidő: 1912. év április hó 1.

A zárt írásbeli ajánlatok, melyek borítékán feltüntetendő: „Ajánlat a Monaszteria erdő faanyagára“, ivenként 1 kor. bélyeggel és a megajánlott vételár 10%-ának megfelelő bánatpénzzel ellátva legkésőbb a versenytárgyalás megkezdése előtt, alulírt hivatalhoz annyival is inkább benyújtandók, mert később érkező, vagy távirati uton tett ajánlatok, valamint utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A beérkezett ajánlatok fölött a nagymélt. m. kir. földmivelésügyi Miniszter ur fog dönteni.

A részletes árverési és szerződési feltételek az alsódetreheimi birtokkezelősnél, valamint a kolozsvári m. kir. Telepítési Felügyelőségnél a hivatalos órák alatt betekintheők, vagy érdeklődőknek kívánatra megküldetnek.

Versenyzők ajánlataikban kötelesek kitenni, hogy ezeket ismerik és azoknak magukat alávetik.

Kolozsvár, 1911. januárius hó 31-én.

M. kir. Telepítési Felügyelőség.
(BocsKay-tér 2-ik szám.)

(Utánnymások nem díjaztatnak.)

2542

Erdély Legnagyobb Drogeriája!

Főraktár mindennemű bel- és külföldi **gyógyáru különlegességekből, kötszerek és betegápolási eszközök**

ÁLLATGYÓGYÁSZATI CIKKEK

LITKE LŐRINCZ

(ezelőtt Burger.)

Gyógyáru-vegyszer-, pi-
pere és illatszer üzlete Kolozsvár, Mátyás király-tér 32. sz. Telefon 250.

HÁZIASSZONYOK FIGYELMÉBE!

Házilag készítendő igen jó **LIKÖRÖK** és **RUMOK** előállítására kitűnő **FRANCIA AROMAKAT** hozok forgalomba, melyeket 1 liter Likör vagy Rum készítéséhez bármely aromába 60 fillérért üvegekben árusítok.

Készítése gyors, olcsó és tiszta:

A következő aromákban:

Allasch	Barack	Cognac	Császárkürte	Megy	Róza	Törköly
Anisette	Benedictiner	Curacao	Kávé (Mocca)	Narancs	Rum	Vanília
Ananas	Cacao	Clitreause	Kömény	Punch	Seprő	
			Maraschnó	Pfefferüma	Szilvarium	

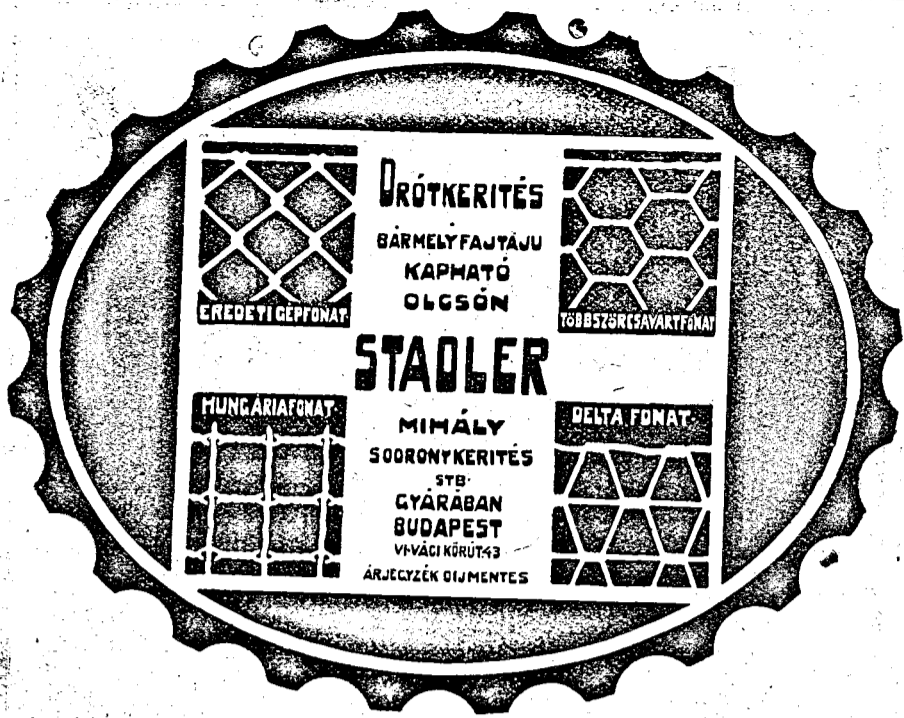
Naponta 2-szer postai szétküldés!

Yes amerikai porcelán puder

5 korona helyett csak 4 korona, kisebb doboz 2 korona 50 fillér.

Háztartási cikkek!

Gazdasági cikkek!

ÜRÖTKERÍTÉS
BÁRMELYFAJTÁJÚ
KAPHATÓ
OLCSÓN

STADLER

MUNGÁRIAFONAT
MIMÁLY
SORONYKERÍTÉS
GYÁRABAN
BUDAPEST
VI-VÁCI KÖRÚT 43
ÁRJEGYZÉK DÍJMENTES

TOBBSZERKEZÉSEK
DELTA FONAT

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68,
által a legutányosabb árak mellett ajánljuk

Locomobil és gőzcseplőgépek,
szálmakaszalók, járgány-cseplőgépek, lóhere-cseplők,
úszító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek,
szénagyűjtők, boronák, sorvatógépek, Planet Jr.
kapások, szecskevágók, répvágók, kukorica-
morzsolók, daráló, őrlőmalmok, egyetemes
acél-ékek, 2- és 3-vasú ékek és minden
egyéb gazdasági gépek.

Kwizda-féle
RESTITUTIONS-FLUID
mosóvíz lovak számára.
Szóvédjegy, címke és csomagolás védve.
Egész üveg ára K 2.80.
Több mint 40 év óta használatban az udvari és
versenylo-istállóban, elő- és utóerősítésre na-
gyobb strapák után, annak merevségénél stb.,
idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat

1900. párisi vilákiállítás Grand Prix.

Kwizda-féle Blister, szürke, erős bedörzsölés, 1 tégely K 2.—	2450. I.	Kwizda-féle Hashajtó pilulák, lovak számára (Physic) 1 bádogszelence K 4.—
Póktinetura, lovak számára, 1 üveg K 3.—		Kólika-pilulák, lovak és szarvasmarhák számára, 1 szelence K 3.20, 1 karton K 1.20.
Patakenőcs, merev és törődött paták megvédésére, 1 szelence à 40 gr. K 2.50.		Giliszta-pilulák, lovak számára, 1 bádogszelence K 3.20, 1 karton K 1.20.
Pataragasz, mesterséges pataszarv, 1 rudacs K 1.60		Kresolin-kenőcs, patakonzerváló szer, 1 szelence à 1/2 kiló K 2.20.
Var-keuőcs lovak- és szarvasmarhák- nak K 2.—		Mosószappan háziállatoknak. Egy darab —.80.
Szétosztató-kenőcs. Mirigy- és tügy-kenőcs. Egy tégely 2.—		Nyereg szappan a nyereg és szerszám tisztítására 1 doboz 2.—

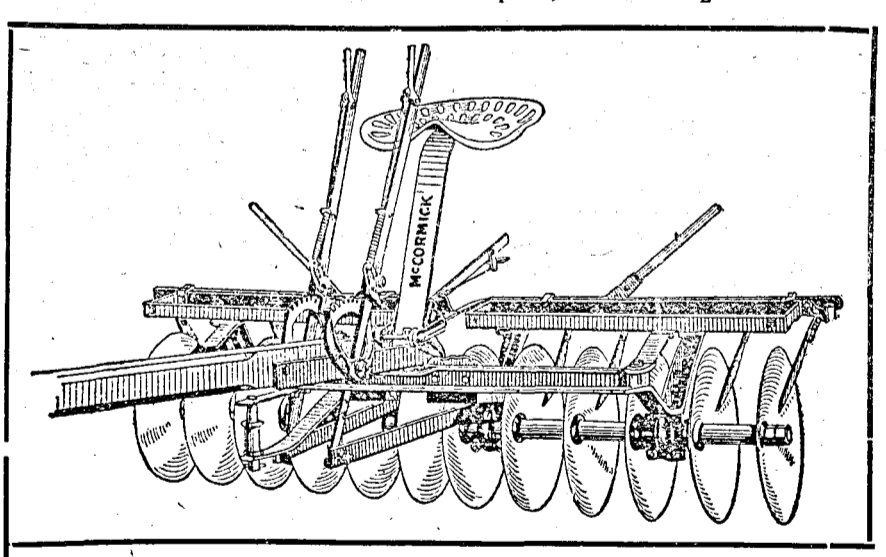
Főraktár: **TÖRÖK JOZSEF** gyógyszerháza, Budapest, VI., Király-u. 12. és Andrássy-út 26

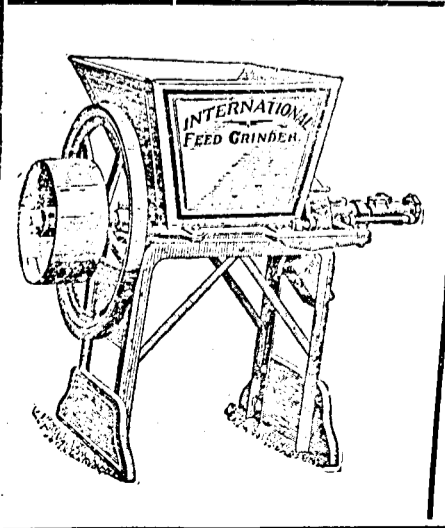
KWIZDA-féle
korneuburgi marhapor
Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok
részére. — 50 év óta a legtöbb istállóban hasz-
nálatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej
javítására s a teljes fokozására.
1 doboz ára 1 korona 40 fillér.
1/2 doboz 70 fillér.

Mc Cormick
„International“ egyetemes
darálógépe
a legjobb **csővestengeri darológép,**
a mellett mindennemű szemes
takarmány darálására kitűnően
megfelel.
Munkaképessége csekély erőszük-
séglet mellett igen nagy.
Szabadalmazott **ki- és berakó-**
készüléke folytán a **daráló-**
tárcsák tartóssága sok-
kal nagyobb, mint bármely
más gyártmányu darológépé.

Mc Cormick Harvesting Machine Company
Igazgatóság és főraktár:
Budapest, Alkotmány-u. 12. sz.

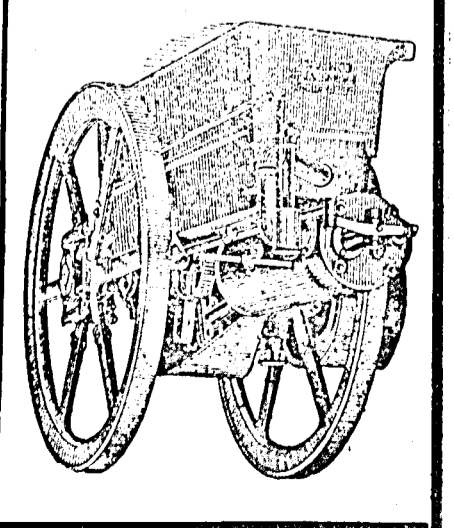

I. H. C. Benzinmotorok
2—25 eff. lóerővel stabil felállí-
tásra, lokomobilok és **magánjáró**
benzinlokomobilok mint **takar-**
mánykészítő, vízszivattyuzó és
cseplőmotorok rohamosan terjed-
nek, mert üzemük a **legegyszer-**
rűbb, legbiztosabb és **legolcsóbb.**
Gazdasági célokra csakis az
eredeti **I. H. C. Benzinmotor** felel
meg, mert kezelését az egyszerű
héres is elsajátíthatja.
Teljes modern **takarmánykamra-**
berendezéseket a legutányosabb
árban szállítunk és azokat díjmen-
tesen tervezzük.

INTERNATIONAL
FEED GRINDER

Mc Cormick
„Bumper Type“ tárcsásboronák
egyenletes munkájuk, könnyű vontatásuk, legerősebb szerkeze-
tük és legkiválóbb anyaguk révén, a legkedveltebbek és legelter-
jedtebbek.
A tarlóhántásra és a tavaszi szántásra a legujabb szabadalma-
zott és az erdélyi talajviszonyoknak teljesen megfelelő **Mc Cormick**
tárcsásboronát kérjük sürgősen megrendelni, mert készletünk
rohamosan fogy.
Különlegesség: a 16 tányéros tárcsásborona 16 vagy 20 ang.
hüvelyk méretben; munkaszélessége 240 centiméter.
Összes árjegyzékeinket kívánatra díjmentesen küldjük.

2098